XI. p. Apologia az Augustana mellett s polemia Beythe István ellen 1596. ...

A KASSAI

ÁGOSTAI HITV. EVANG. MAGYAR-NÉMET ANYA-EGYHÁZ

ÉVKÖNYVE

AZ 1888. ÉVRE.

VIII. ÈVFOLYAM.

A gyülekezet kebelében 1887. január 1-től deczember 31-ig

(Im Bereiche der Gemeinde wurden im Jahre 1887 vom 1. Jäner bis zum 31. Dezember)

		több	kevesebb
1.	**Született (geboren)** 41 gyermek; 24 fiu, 17 leány Ezek közt volt 1 fiu és 4 leány törvénytelen	1	—
2.	**Confirmáltatott (confirmirt)** 40 gyermek; 20 fiu és 20 leány	—	—
3.	**Hirdettetett** 32 pár; 3 pár evangelikus, 29 pár vegyes vallásu	11	—
4.	**Eskettetett** 20 pár; 2 pár evang, 18 pár vegyes vallásu	4	—
5.	**Meghalt (gestorben sind)** 44 személy; 30 férfi és 14 nő Ezek közt volt 9 fiu- és 4 nőgyermek, 7 nőtelen, 1 hajadon, 12 férj, 6 feleség, 2 özv. férj, 3 özv. nő, a legmagasabb kort érte egy özvegy nő 78 évvel.	—	3
6.	**Urvacsorával éltek (am heil. Abendmahl nahmen Theil)** 443-an; 129 fi és 314 nő	53	—
7.	**Áttért hozzánk (übertreten sind zu unserer Kirche)** 1 férfi és 4 nő	—	1
8.	**Visszatérttőlünk a r. k. egyházba (von unserer Kirchengemeinschaft sind ausgetreten)** 1 férfi, 2 nő	1	—

Dr. Szlávik Mátyás

KASSA,
NYOMATOTT BERNOVITS GUSZTÁV KŐ- ES KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
1888.

I. Az egyház tisztviselői és tanácsa.

(Der Vorstand und das Presbyterium der Gemeinde.)

Egyházi első felügyelő:	**Brósz Jónát**
„ másod „	
Lelkész;	Csiskó János
Iskolai felügyelő:	Dr. Alexy Lajos
Tanitók:	Bogsch Albert
	Kresz János
	Möszl Gusztáv
	Steiger Ferencz
Tanitónő:	Simko Mária
Egyházi első gondnok:	Markó Lajos
„ másod „	Maurer Rezső
Iskolai pénztárnok:	Kemény Lajos
Gyámint. „	Maurer Rezső
Főjegyző:	Benczur Géza
Jegyzők:	Szopkó Róbert
	Kiszely József

II. Egyházi tanács.

(Presbyterium.)

Elnöksége: a felügyelő és a lelkész.

Hivatalból tagjai: a másodfelügyelő, az iskolai felügyelő, gondnok és pénztárnok, jegyzők és az évenkint igazgató-tanitó.

Választott tagjai:

Bálint Károly	Dr. Lázár Ignácz
Berzeviczy Egyed	Madarász János
Bielek Aladár	Maurer Gyula
Bogsch Albert	Mauricz Rezső
Demeter Manó	Möszl Gusztáv
Demeter Titus	Nagy László
Dunkel Vilmos	Palecsko Lajos
Fleischer Gusztáv	Roxer Vilmos
Gallik Géza	Szabó Adolf
Glósz Ernő	Szakmáry Károly
Halykó Mihály id.	Spielmann Károly
Dr Jeney Kristóf	Steller Adolf
Kéler József	Topscher Győző
Kresz János	Dr. Weitzenbreyer F.
Legányi Samu	Dr. Wittenberger J.

III. Isteni tisztelet rendje

a kassai ág. h. ev. magyar-német gyülekezet templomában az 1888. évben.

Ordnung des Gottesdienstes

in dem Kirchengebäude der Kaschauer evang. Gemeinde A. C. für das Jahr 1888.

Hónap Monat	Vasár- és ünnepnapok Sonn- und Feiertage	Délelőtt Vormittag	Délután Nachmittag
január 1.	Ujév **offertoriummal**	magyar	deutsch
8. Januar	I. Sonnt. nach Neujahr	deutsch	magyar
január 15.	II. „ „ „	magyar	deutsch
22. Januar	III. „ „ „	deutsch	magyar
január 29.	IV. „ „ „	magyar	deutsch
5. Februar	V. „ „ „	deutsch	magyar
február 12.	VI. „ „ „	magyar	deutsch
19. Februar	I. Sonnt. in der Fastenzeit	deutsch	Böjti elmélkedés
február 26.	II. „ „	magyar	Fastenandacht
4 März	III. „ „	deutsch	Böjti elmélkedés
március 11.	IV. „ „	magyar	Fastenandacht
18. März	V. „ „	deutsch **mit Communion**	Böjti elmélkedés
március 25.	Virágvasárnap	magyar	Fastenandacht
29. März	Grün-Donnerstag **mit Opfer**	deutsch **mit Communion**	
március 30.	Nagypéntek **offertoriummal**	magyar s **úri sz. vacsora**	deutsch
1. April.	Ostersonntag **mit Opfer**	deutsch **mit Communion**	magyar
április 2.	Husvét II. ünnepe	magyar s **úri sz. vacsora**	deutsch
április 8.	I. vasárn. husvét után	magyar	deutsch
15. April	II. „ „ „	deutsch	magyar
április 22.	III. „ „ „	magyar	deutsch
29. April	IV. „ „ „	deutsch	magyar
május 6.	V. Gyermek Isteni tisztelet	magyar	deutsch
10. Mai	Christi Himmelfahrt	deutsch	
13. Mai	VI. „	deutsch	magyar
május 20.	Pünkösd I. **offertoriummal**	magyar s **úri sz. vacsora**	deutsch
21. Mai	Pfingstmontag	deutsch **mit Communion**	magyar
junius 3.	Confirmatio **offertoriummal**	magyar s **úri sz. vacsora**	deutsch
10. Juni	II. Sonn. nach Pfingsten	deutsch	magyar
junius 17.	III. „ „ „	magyar	deutsch
24. Juni	IV. „ „ „	deutsch	magyar
julius 1.	V. „ „ „	magyar	deutsch

Hónap Monat	Vasár- és ünnepnapok Sonn- und Feiertage	Délelőtt Vormittag	Délután Nachmittag
8. Juli	VI. Sonntag nach Pfingsten	deutsch	magyar
julius 15.	VII. „ „ „	magyar	deutsch
22. Juli	VIII. „ „ „	deutsch	magyar
julius 29.	IX. „ „ „	magyar	deutsch
5. August	X. „ „ „	deutsch	magyar
augusztus 12.	XI. „ „ „	magyar	deutsch
19. August	XII. Kirchweihfest mit Opfer	deutsch mit Communion	magyar
augusztus 26.	XIII Vasárnap pünkösd után	magyar	deutsch
2. Sept.	XIV. Sonntag nach Pfingsten.	deutsch	magyar
szept. 9.	XV. „ „ „	magyar	deutsch
16. Sept.	XVI. „ „ „	deutsch	magyar
szept. 23.	XVII. „ „ „	magyar	deutsch
30. Sept.	XVIII. „ „ „	deutsch	magyar
október 7.	XIX. „ „ „	magyar	deutsch
14 Oktober	XX. „ „ „	deutsch	magyar
október 21.	XXI. „ „ „	magyar	deutsch
28. Oktober	XXII. Reformationsfest mit Opfer	deutsch	magyar
november 4.	Reformatiói ünnep **offertoriummal**	magyar	deutsch
11. November	XXIV. Sonntag nach Pfingsten	deutsch	magyar
november 18	XXV. „ „ „	magyar	deutsch
25. November	XXVI. „ „ „	deutsch	magyar
deczember 2.	I. Advent vasárnap	magyar	deutsch
9. Dezember	II. „ „	deutsch	magyar
deczember 16.	III. „ „	magyar	deutsch
23. Dezember	IV. „ „	deutsch	magyar
25. Dezember	I. Weihnachtsfeiertag mit Opfer	deutsch mit Communion	magyar
deczember 26.	Karácson II. ünnepe	magyar **úri sz. vacsora**	deutsch
30. Dezember	Sonntag nach Weihnacht	deutsch	magyar
deczember 31.	Ó-év esti hálaünnep **offertoriummal**		5 órakor magyar
1889			
1. Januar	Neujahr mit Opfer	deutsch	magyar
január 6.	I. Vasárnap ujév után	magyar	deutsch
13. Januar	II. „ „ „	deutsch	magyar
január 20.	III. „ „ „	magyar	deutsch
27. Januar	IV. „ „ „	deutsch	magyar
február 3.	V. „ „ „	magyar	deutsch
10. Februar	VI. „ „ „	deutsch	magyar
február 17	VII. „ „ „	magyar	deutsch
24. Februar	VIII. „ „ „	deutsch	magyar

IV. Tudnivalók.

(Zur Darnachrichtung)

1. Vasár- és ünnepnapokon a délelőtti istenitisztelet 10 órakor, a délutáni istenitisztelet pedig 2 és fél órakor vesszi kezdetét. Az év végén tartatni szokott esti hálaünnep délután 5 órakor kezdődik.

2. A böjti elmélkedések tartatnak a böjti vasárnapok délutánjain felváltva egyszer magyar, másszor német nyelven.

3. A confirmatiói oktatás április 4-én veszi kezdetét s tart junius 2-ig, a mely napon délután 3 órakor a konfirmálandó gyermekek nyilvános vizsgája meg fog tartatni.

4. Csécsre kimegy a lelkész isteni tiszteletet tartani április 3-án, május 22-én és deczember 27-én.

1. An Sonn- und Festtagen beginnt der Vormittags-Gottesdienst um 10 Uhr, der Nachmittags-Gottesdienst wird um 2½ Uhr abgehalten. Der Abendgottesdienst zum Jahresschluß beginnt um 5 Uhr Nachmittag.

2. Die Fastandachten finden an den Fasten-Sonntagen Nachmittag und zwar abwechselnd in ungarischer und deutscher Sprache statt.

3. Der Confirmationsunterricht wird ertheilt vom 4. April bis zum 2. Juni, an welchem Tage Nachmittag um 3 Uhr die öffentliche Prüfung der zur confirmirenden Kinder abgehalten werden wird.

5. Nach Cécs geht der Prediger Gottesdienst verrichten den 3. April, den 22. Mai und den 27. Dezember.

5. Az adventi vasárnapok délutánjain alkalmas szent igék alapján vallásos felolvasások fognak tartatni.

6. A katekizátiói oktatás a nyári szünidő alatt vasárnap délután tartatik.

7. Az úri sz. vacsóra kiszolgáltatik magyar nyelven nagypénteken, husvét II. pünkösd I. ünnepén, a confirmatiókor, és karácson II. ünnepén; német nyelven kiszolgáltatik, V. böjti vasárnapon, zöldcsötörtökön, husvét I., pünkösd II., a templomszentelési emlékünnepen, és karácson I. ünnepén.

8. Offertoriumok tartatnak:
az egyház javára: ujév, husvét, pünkösd, karácson első napjain és a templomszentelés emléküunepén;
a kerületi tanitóképezde javára: zöldcsötörtökön és nagypénteken;
a rozsnyói protestans árvaház javára: a confirmatiókor:
a kerületi nyugdijintézet javára: a reformátió ünnepein;
a magyarhoni e. e. e. gyámintézet javára: az ó év esti hálaünnepén.

9. Temetések alkalmával fizettetik:
félórai harangozásért 2 forint, negyedórai harangozásért 1 forint;
egy választott sirhelyért az egyházi első gondnok engedélyének kérése és megnyerése után 12 frt 60 kr. Ezen illetékek Markó Lajos első gondnoknál lefizetendők.

10. Azon szülők és gyámok, kik szegénységök alapján saját vagy nevelő-gyermekeiket ingyenes oktatásban kivánják részesittetni, felhivatnak, miszerint ebbeli kérelmöket irásban vagy élőszóval a beiratásokat megelőzőleg augusztus 15-ig a lelkészi hivatalnál nyujtsák be.

11. Az egyháztanács tudta és engedélye nélkül a temetőben semminemü épitkezés nem történhetik, s az egyháztagok felhivatnak, hogy ha a temetőben sirboltokat épiteni akarnak, az épitési terveket előzetesen a gondnok urnak bemutassák s közbenjárásával az egyháztanács engedélyét kieszközöljék.

12, Az 1886. évi január hó 31-én tartott egyházi közgyülés végzésileg a templomi és temetkezésiének vezetésével ideiglenesen Steiger Ferencz tanitót bizta meg. Ennek folytán arra kéretnek a t. egyháztagok, hogy minden énekkisérettel végzendő temetést nevezett énekvezérnél jelentsenek be, abbeli kivánatuk kijelentése mellett, valjon egy vagy kétszemélyü egyszerü ének avagy 4—8 vagy több tagból álló karének kivántatik-e? Az énekért járó mindennemü dijilletékek is Steiger Ferencz kezeihez fizetendők le.

13. A lelkész lakik a fazekas utczában 4. szám alatt.

5. An den Nachmittagen der Advents-Sonntage werden auf Grund passender Bibelworte-Vorlesungen religiösen Inhaltes abgehalten.

6. Der Katechisations-Unterricht wird während der Sommerferien an den Sonntags-Nachmittagen ertheilt.

7. Das h. Abendmahl wird dargereicht in ungarischer Sprache: am Charfreitag, am II. Oster- und I. Pfingstfeiertage, am Confirmationstage, und am II. Weihnachtsfeiertage; in deutscher Sprache wird es dargereicht am V. Fasten-Sonntage, am Grünndonnerstage, am I. Oster-, II. Pfingst-, am Kirchweihfeste und am I. Weihnachtsfeiertage.

8. Kirchen-Opfer finden statt:
zu Gunsten unserer Kirche: am Neujahrstage, am I. Oster-, Pfingst- und Weihnachtstage und am Kirchweihfeste;
zu Gunsten der Distriktual Lehrer-Präparandie: am Charfreitage und Grünndonnerstage;
zu Gunsten des prot. Waisenhauses in Rosenau: am Konfirmationstage;
zu Gunsten des Distriktual-Pensionsfondes: an den Reformationsfesten;
zu Gunsten der allgemeinen evang. Hilfsanstalt: bei Gelegenheit des Abendgottesdienstes zum Jahresschluß.

9. Bei Leichenbegängnissen wird gezahlt:
Für das Läuten per halbe Stunde 2 fl., per viertel Stunde 1 fl.
für einen gewählten Grabplatz nach Einholung der Bewilligung des Ersten Kirchenkurators 12 fl. 60. kr. — Diese Gebühren werden beim ersten Kirchenkurator Ludwig Markó entrichtet.

10. Jene Eltern und Pflegeeltern, die in Folge ihrer Armuth für Kinder das übliche Schulgeld zu entrichten nicht im Stande sind, werden aufgefordert, ihre schriftlichen oder mündlichen Gesuche bezüglich des unentgeltlichen Schulunterrichtes vor den Schuleinschreibungen, etwa um die Mitte August bei dem Pfarramte einzureichen.

11. Im Friedhofe dürfen keinerlei Grüfte oder sonstige Bauten ohne vorläufige Genehmigung des Presbyteriums aufgeführt werden; und die Gemeindeglieder werden aufgefordert, in Zukunft den Plan ihrer im Friedhofe zu errichtenden Bauten dem Herrn Kirchen-Kurator vorzulegen, und auf diesem Wege die Genehmigung des Presbyteriums zu erlangen.

12. Der am 31. Januar 1886 abgehaltene Kirchen-Convent hat interimistisch mit der Leitung des Gesanges, sowohl in der Kirche, als bei Leichenbegängnissen den Lehrer Franz Steiger betraut. In Folge dessen werden die verehrten Gemeindemitglieder ersucht, jedes mit Gesang verbundene Leichenbegängniß bei dem genannten Gesangsleiter mit dem ausdrücklichen Wunsche anmelden zu wollen, ob eine oder zweistimmige einfache Begleitung oder ein Chorgesang stattfinden soll. Alle hiefür entfallenden Gebühren sind auch zu Handen des Gesangleiters zu entrichten.

13. Die Wohnung des Pfarrers befindet sich in der Hafnergasse Nr. 4.

V. Egyházi bevételek.
(Einnahmen der Kirche.)

1. **Évi illetéket** fizettek (Jahresbeiträge leisteten): Dr. Alexy Lajos **4** frt, Ambrózy Károly **3** frt, Aranyossy Stefánia **5** frt, Adriányi Béla **5** frt, Alexy Ödön **3** frt, Ambrózy Károly **2** frt.

Brósz Jónát **10** frt, Beneczur Géza **5** frt, Bielek Aladár **5** frt, Beller Károly **5** frt, Berta Károly **2** frt, Baszel Károly **4** frt, Bellagh Samu **5** frt, Bálint Károly **10** frt, Bálint Tivadar **5** frt, Balliga Róbert **5** frt, Breuer Vilmos **3** frt, Brósz László **3** frt, Benigny Sándor **2** frt, Baczoni Albertné **2** frt, Bernovits Gusztáv **5** frt, Binder Albert **2** frt, Berzeviczy Egyed **10** frt, Bolla Mihály **5** frt, Bacsinszky J. **1** frt **50** kr., Barts Károly **2** frt, Binder Ernő **3** frt. Breit Józsefné **5** frt. Class Nándor **5** frt, Czitó Dánielné **3** frt.

Dörner Rezső **3** frt, Dunkel Vilmos **5** frt, Demeter Titusz **4** frt, Demeter Béla **2** frt, Demeter Manó **4** frt, Dobrovay Gizella **3** frt, Dörner Sándor **3** frt, Dunkel Emil **4** frt, Dirner István **1** frt.

Eschwig Flodoardo **5** frt, Éder Ödönné **5** frt, Esztecsko Zs. **2** frt, Elischer Henrik **5** frt, Erősy Dávid **5** frt, Elischer Gusztáv **3** frt.

Fiedler Károly **5** frt, Freiberg Károly **5** frt, Flachbart Samu **5** frt, Fabinyi Gyula **2** frt, Forgács Ottó **5** frt, Fröde Vilmos **5** frt, Freudenfeld Amália **2** frt.

Glósz Ernő **5** frt, Gallik Géza 10 frt, Gerhardt [illegible]örgy **2** frt, Gilányi János **3** frt, Gácsy Fánni **4** frt, Halykó Mihály id. **10**. frt, Haimbeck Amália **3** frt, Amália **6** frt, Hammersberg László id. **4** frt, [illegible] Ferencz **5** frt. Hlavács Jenő **6** frt, Heckenast **3** frt, Haszay Paulin **2** frt, Halvax Mátyás **3** frt, Halykó Mihály ifj. **5** frt, Harcsarik Mária **2** frt, Hentschel Henrik **6** frt, Hensch Ernő **2** frt, Hermély Emil **3** frt, Hellwig Zsigmond **3** frt, Horák Irén **3** frt.

Jantner Agoston **3** frt, Jakab Péter **6** frt, Jachmann János **2** frt, Juhos Gyula **3** frt, Jermy Károly **5** frt, Jeney Kristóf **12** frt, Jachmann Imre **1** frt, Jancsár József **2** frt.

Kruspán Samu **1** frt, Kieselbach Károly **5** frt, Ketzer Miklós **10** frt, Kollmann Vilmos **10** frt, Krancz Albert **5** frt, Kuncz Johanna **1** frt, Koncsér Mihály **2** frt. Keszt Hermin **1** frt, Kéler József **5** frt, Kremla Györgyné **1** frt, Krahl Mihály **2** frt, Kuszka Nándor **3** frt, Koch János **2** frt, Kluzsinszky Zsuzsanna **2** frt, Kubacsek Mária **1** frt, Krick Nándor ifj. **1** frt, Knopper Károly **5** frt, Kohányi Kálmán **5** frt, Krick Manó **5** frt, Justh Keczer Ilona **10** frt, Radvanszky Ketzer Luiza **10** frt, Kiszely József **5** frt, Klaudiny Ede **3** frt, Kemény Géza **3** frt, Kolacsek Vilmos **3** frt, Kolacskovszky Elza **3** frt, Kosztka Józsefné **3** frt, Krantz Béla **3** frt, Kovács Elekné **2** frt, Kunai Imre **3** frt, Kohányi Kálmán **5** frt.

Lojko Miklós **1** frt, Legányi Andrásné **3** frt, Legányi Samu **3** frt, Loósz Vilma **2** frt, Lucz Ignácz **4** frt, Laszgallner Ágostonné **2** frt, Laszgallner Bertalan **4** frt, Legányi Frigyesné **2** frt, Lesch Jonat **2** frt, Lukács János **3** frt, Lux Samu **2** frt, Lehrner János **5** frt, Laszgallner Bertalan **3** frt.

Maurer Adolf **5** frt, Maurer Rezső **5** frt, Magócsy Leontina **2** frt, Márton Ede **1** frt, Markó Lajos **10** frt, Maurer Gyula **5** frt, Molitorisz Dániel **5** frt, Madarász János **5** frt, Megay Adolf **5** frt, Megay Gusztáv **5** frt, Mayer Lajos **3** frt, Meiszner Samu **2** frt, Mihalik Károly **5** frt. Markó Gyula **5** frt, Maurer Gusztáv **3** frt, Maléter Vilmos **5** frt, Mauritz Rezső **4** frt, Macher Béla **5** frt, Müllner Frigyesné **2** frt, Merényi Lajos **2** frt, Maurer János **2** frt, Moll József **3** frt, Maurer János **2** frt, Miskovszky Viktorné **2** frt, Markó Gusztáv **3** frt, Mischura Norbert **1** frt, Muska Samu **3** frt. Mayer Samu **2** frt.

Nagy László **5** frt, Némethy Gáborné **5** frt.

Orth Vilmos **3** frt.

Polz Nándor **5** frt, Ponevács Dorottya **4** frt, Palecsko István **2** frt, Polcz József **5** frt, Pelikán Zsófia **1** frt, Podleszni András **2** frt, Ponevács Mihály **2** frt, Pocsatkó Sándorné **3** frt, Putanko Mihályné **3** frt, Pajkossy Jánosné **2** frt.

Quirsfeld Károly 5 frt.

Rischák Lajos **6** frt, Roxer Vilmos **5** frt, Raisz Béla **3** frt, Rotter Engelbertné **2** frt, Roland Henrik **5** frt, Reiszner Anna **2** frt, Raisz Andor **2** frt **50** kr.

Stark János **5** frt, Szentistványi Ottó **3** frt, Szerencsi Ede **5** frt, Schwarz Rozina **6** frt, Slosser Ernő **5** frt, Spóner Gusztáv **5** frt, Steller Adolf **5** frt, Schirger Tivadar **4** frt, Schmidt Lajos **4** frt, Szentistványi Lajos **2** frt, Schedo Sarolta **2** frt, Sichert Zzuzsanna **3** frt, Sichert Karolina **1** frt, Seiler Karolina **2** frt, Székely János **1** frt, Szirmay Sándor **5** frt, Sichert Gusztáv **2** frt, Strasser Béla **4** frt, Stephani Kornél **2** frt, Strasser Gusztávné **2** frt, Szakmáry Károly **5** frt, Szentistványi Albert **3** frt, Stépán Vincze **5** frt, Szopkó Róbert **5** frt, Szentistványi Szilárd **3** frt, Schneider János **7** frt, Schirger Gusztáv **5** frt, Szabó Adolf 8 frt. Strompf Károly **1** frt, Steinhübel Lajos **3** frt, Stark Gyula **3** frt, Szirmay Johanna **7** frt, Szentistványi Frigyes **2** frt, Schildknecht Edéné **2** frt, Stenczel Mihály **2** frt, Szövényi Gusztáv **5** frt, Székely Ede 2 frt, Scholz J. **1** frt.

Türner Zsuzsanna **2** frt, Tomaskó András **2** frt, Tilger Mária **1** frt. Topscher Győző **5** frt, Temler György **1** frt, Tomaskó Géza **2** frt.

Ujházy Józsefné **5** frt, Ulreich Gottlieb **1** frt, Uhl Adolf **3** frt.

Dr. Weitzenbreyer Frigyes **5** frt, Várkoly Dániel **3** frt, Várkoly János **7** frt, Ventz Leontina **6** frt, Dr. Wittenberger János **3** frt.

Záhr Rezsőné **5** frt, Zámbory András **2** frt, Zenovitz Károly **2** frt, Ziegler Frigyes **10** frt.

229 tag fizetett összesen **864.00**.

2. **A m. évi évkönyvért fizettek** (Für das vorjährige Jahrbuch entrichteten):

1 frttal. Brósz Jonáth, Szakmáry Károly, Breuer Vilmos, Elischer Etelka, Megay Adolf, Bielek Aladár, Bálint Károly, Maléter Vilmos, Berzeviczy Egyed, Szabó Adolf, Dr. Wittenberger János, Kemény Lajos, Beller Károly, Muszy Eleonora, Szirmay Johanna, Ketzer Tamásné, Forgács Ottó, Újházy Józsetné, Bolla Mihály, Kolacsek Vilmos, Oberbeck őrnagy, Prihradni Arthur.

90 krral.: Markó Lajos.

80 krral Eschwig Flodoardo.

60 krral: Palecsko Lajos, Zámbory András, Matejné, Krantz Albert.

50 krral: Laszgallner Ödön, Gilányi János, Gallik Géza, Dörner Sándor. Sichert Gusztáv, Jeney Kristóf, Hentschel Henrik, Horák Józsefné, Jermy Károly, Megay Gusztáv, Kemény Géza, Szentistványi Ottó, Várkoly János, Bellaagh Samu, özv. Záhr Rezsőné, Poltz Nándor, Adriányi Béla, Markó Gyula, Rischák Lajos, Lux Samu, Dörner Rezső, Kosztka Józsefne. özv. Keszt Hermin, Schlosser Ernő, Schwartz Róza, Stark János, id. Halykó Mihály, Várkoly Dániel, Lehrner János, Moll József, Magócsy Leontin, Sennovitz Károly, Haymann Ferencz, Topscher Győző, Maurer Adolfné, Elischer E. Gusztáv, Ladomérszky Antalné, Fleischer Gusztáv, Schirger Gusztáv, Dunkel Matild, Kieselbach Károly, Class Nandor, Miskovszky Ilma, olvashatlan név, Fiedler Károly, Flachbart Samu, Kéler József, Jakab Péter, Baliga Róbert, Harcsarik Mária, Putankoné, Poltz József, Legányi Samuné, Spóner Gusztáv, Roxer Vilmos, Mihalik Károly, Molitorisz Dániel, Spitzka Julia. Rotter Adolfine, Bálint Tivadar, olvashatlan név, Vagner Emma.

40 krral: Kuncz Johanna, Berta Károly, Dr. Alexy Lajos, Aranyossy Lászlóné, Haszay Paula, özv. Wencz Józsefné, Hensch Ernő, Benczur Géza, H. J. Básze Károly, Reiszner Anna, Koos Matild, Kontsir Mihály, Szontág Róza, Demeter Manó, Schirger Tivadar, Hermély Emil, Deil Jenő, Wolni Wilmosné, Freyberg Károly, Szopko Róbert, Kiszely József, Podleszny András, Heintz Gyula, Démeter Titusz.

30 krral: özv. Legányi Zzuzsanna, Olvashatlan név, Hirth Amália, Schmidt Zsuzsanna, Stephányi Kornél, Forgács Jozefa, Quirsfeld Károly, N. N., W. K. J. V. Gácsi Arthurné, Müllner Frigyesné, Krantz Béla, Szentistványi Albert, Jachmann János, Maurer János, Lesch Jonáth, Szentistványi M., Éder Ödönné, Olvashatlan név, Ambrózy Károly, Knopper Károly, Kovács Gizella, Klaudinyi Ede, Binder Samu, Raisz Béla, Tomasko A., Gáspár Kálmánné, Muska Samu, Fröde Vilmos, Kundráth Samu.

20 krral: Ponevács Dorottya, Bartsch Károly, Bretz Johanna, Muntsko Sarolta, Háry Amália, Máyer Lajos, Koch Jánosné. Helvig, Strompf, Kuszka Nándor,

Olvashatlan név, Róland Henrik, Olvashatlan név, Székely János, Pajkossy Jánosné, Reitzner Bódogné.

10 krral: Stenczel.

170 tag fizetett összesen **77·00**.

3. **A böjti házanként gyüjtött offertoriumhoz** (Fasten-Umgang) járultak:

3 frttal: Brósz Jónáth.

2 frttal: Szakmáry Károly, Bielek Aladár.

1 frt. 30 krral. Marko Lajos.

1 frttal: Laszgallner Bertalan, Gallik Géza, Eschwig Flodoardo, Breuer Vilmos, Gilányi János, Olvashatlan név, Kemény Lajos, Megay Adolf, Kollmann Vilmos, Muszy Eleonora, Sichert Gusztáv, Maléter Vilmos, Bálint Károly, Berzeviczi Egyed, Dr. Jeney Kristóf, Megay Gusztáv, Haymann Ferencz, Dr, Wittenberger János, Flachbart Samu, Olvashatlan név, Poltz Nándor, Beller Károly, Szabó Adolf, Stark János, Bolla Mihály, Kosztka Józsefné, Fiedler Károly, özv. Wencz Józsefné, id. Halyko Mihály, Éder Ödönné, Maurer Adolfné, Várkoly Dániel, Forgács Ottó, Rischák Lajos, Kuncz Johanna, Palecsko Lajos, Mauricz Rezső, Hlavács Jenő, Kéler József, Mihalik Károly, Schlosser Ernő, Topscher Győző, Class Nándor, Krantz Albert, Krantz Béla, Szerencsi Ede, Fleischer Gusztáv, özv. Záhr Rezsőné, Aranyossy Lászlóné, Bellaágh Samu, Madarász János, Molitorisz Dániel, Bernovits Gusztáv, Stephányi Kornél, Schmidt Lajos, Schwartz Róza, Muntsko Sarolta, Dr. Weitzenbreier Frigyes, Légányi Samu, Várkoly János, Lehrner János, Szirmay Sándor, Freudenfeld Amália.

60 krral: Olvashatlan név.

50 krral: Müllner Frigyesné, özv. Hirth Amália, Olvashatlan név, Legányi Zsuzsanna, Putankó Emma, Adriányi Béla, Marko Gyula. Dörner Sándor, özv. Keszt Hermin, Sennovitz Károly, Quirsfeld Károly, Kyszely József, Harcsarik Mária, Szentistványi Albert, Vágner Emma, Grüne Karolin, Muntsko Sarolta, Lesch Jonáth, Ott L. Kremla Ferenczné, Székely János, Lux Samu, Olvashatlan név, Kontsir Berta, Jermy Károly, Gácsy Arturné, Benczur Géza, Overbeck őrnagy, Várkoly János, Básel Károly, Schwieger Tivadar, Dobrovay Gizella, Pocsatko Sándorné, Demeter Titusz.

40 krral: Forgács Ottó, Maurer János, Klusinszky Zzuzsanna, Schneider János, Berta Károly, Kósch Matild, Klaudinyi Ede Szentistványi, Hermély Emil.

30 krral: Kuszka Nándor, özv. Pelikán Józsefné, Bartsch Károly, Ambrózy Károly, Reiszner Anna, Meyer Lajos, Hensch Ernő, Kemény Géza, Binder Samu, Poneváts Dorottya, Róland Henrik, Szontág Róza.

20 krral: Türner Zsuzsanna.

124 tag fizetett összesen **97** frtot.

Ebből a gyüjtő egyházfi részére levonatott 4 frt, maradt tiszta bevétel **93** frt.

4. **A jakabi házánként gyüjtött offertoriumhoz** (Jakobi-Umgang) járultak:

3 frttal: Brósz Jonáth.

1·70 krral: Markó Lajos.

1 frttal: Kemény Lajos, Szakmáry Károly, Eschwig Flodoardo, Gilányi János, Muszy Eleonora, Megay Adolf, Kollmann Vilmos, Sichert Gusztáv, Bálint Károly, Maléter Vilmos, Dr. Jeney Kristóf, Olvashatlan név, Beller Károly, Poltz Nándor. Fleischer Gusztáv, Dunkl Vilmos, Class Nándor, Szerencsi Ede, Rischák Lajos, Forgács Otto, Dr. Alexy Lajos, Dr. Wittenberger János, Topscher Győző, id. Kalykó Mihály, Schlosser Ernő, Megay Gusztáv, Szirmay Sándor, Mauritz Rezsö, Szirmay Johanna, Fiedler Károly, Krantz Albert, Haymann Ferencz, Várkoly Dániel, Kéler József, Ketzer Tamásné, Bolla Mihály, Laszgallner Bertalan, Kuntz Johanna, Lehrner János, Elischer E. Gusztáv, Flachbart Samu, özv. Záhr Rezsőné, Dr. Weitzenbreyer Frigyes, Zámbory András, Bellaágh Samu, Bielek Aladár, Legányi Samu, Freudenfeld Amália, Jakab Péter, Stark János, Szabó Adolf, Gallik Géza.

90 krral: Palecsko Lajos.

60 krral: Olvashatlan név.

50 krral: Kosztka Józsefné, Schmiedt Lajos, Stephányi Kornél, Quirsfeld Károly, Lux Samu, özv. Hirth Amália, Gácsy Arthurné, Berta Károly, Dörner Sándor, Szentistványi Albert, özv. Wencz Józsefné, özv. K[illegible] Hermin, Overbeck őrnagy, özv. Legányi Zsuzsa[illegible] Adriányi Béla, Marko Gyula, Haimbeck Amália, [illegible]csarik Mária, Moll József, J. K., Balliga-Róbert, [illegible]neis Sándor, Svartz Róza, Baszel Károly, Madarász [illegible]nos Dr. Jeney Kristóf, Hermély Emil, Roxer Vilm[illegible] Demeter Titusz, Kieselbach Károly.

40 krral: Strasser Béla, Éder Ödönné, Müllner Frigyesné, Lesch Jonáth. Klusinszky Zsuzsanna, Knopper Károly, Benczur Géza.

35 krral: Szopko Róbert.

30 krral: Haszay Paula, Grüne, Muntsko Sarolta-Poneváts Dorottya, Szentistványi, Kuszka Nándor, Schneider János, Fischer, Hentschel Henrik, Horák Józsefné, Pajkossy Ilona, Spielmann Karoly, Kremla, Róland Henrik, R. Béla.

20 krral: Reiszuer Anna, Ambrózy Károly.

112 tag fizetett összesen **82** frtot.

Ebből a gyüjtő egyházfi részére levonatott 4 frt, maradt tiszta bevétel **78 frt.**

5. **Offertoriumokból** befolyt:

a) az egyház javára.

ujév napján 6 frt., húsvétkor 24·37; pünkösdkor 12·31; templom-szenteléskor 1·76; Karácsonkor 17·53 összesen **51·97**.

b) a ker. tanitóképző javára:

nagycsötörtökön és nagypénteken 14 frt.

c) a ker. nyugdijintézet javára:

a reformatió emléknünnepén 11 frt.

d) a rozsnyói ker. árvaház javára.

a confirmátiókor 24 frt.

e) az e. e gyámintézet javára:

az ó év végén 15·75.

6. **Perselyből** befolyt:

a) az egyház részére 31.29.

b) a szegények részére 24·27.

7. **Harangozásból** befolyt:

Schedo Sarolta után 6 frt; Literati Leontin után 6 frt; Mátyás Frigyes után 2 frt; Puhala Zsigmond után 4 frt; Kaufmann Amália után 6 frt; Hlavács Jenő után 6 frt; Tomasko Kálmán után 2 frt; Szentistványi Otto után 4 frt; Sichert Zsuzsanna után 6 frt; Dindai József után 2.50; Sichert Samu után 6 frt; Kuliczy Anna után 6 frt; Balzsam Vilma után 6 frt; Szakmári Eugenia után 6 frt; Uhl Adolf után 6 frt; Jancsár József után 6 frt; Heckenaszt Ede után 4 frt; Breit Gizella után 6 frt; összesen **90·50**.

8. **Sirhelyekért** befolyt:

Sichert Zsuzsanna után 12·60; Breit Gizella után 12·60; összesen **25·20.**

9. **Alapitványokból**. Spirko Ágoston úr és neje Sesztina Amália úrnő egyetlen felejthetlen fioknak, Dezsőnek emlékére nagylelküen 1000 frtot adományoztak az egyház új harangjaira. Az alapitó levél, melyet 1887 febr. 11-én az egyházi felügyelő úrnak kézbesitettek, a következőképen hangzik.

Mi alólirottak Spirko Ágoston és neje Sesztina Amália egyetlen felejthetlen fiunknak, Dezsőnek emlékére a kassai ág. h. ev. magyar-német egyháznak új harangok beszerzése czéljából 1000 frtot, azaz egy ezer forintot osztr. értékben felajánlunk a következő feltételek mellett:

1. *A nagyobb harang, mint a mi adományunk viselje a következő feliratot, még pedig a harangnak egyik oldalán álljon az*· **Spirko Sesztina Amália egyetlen fe-**

lejthetlen fiának, Dezsőnek emlékére adományozta 1887. évben; a harang második oldalára jöjjön ez a vers:

Hirdesd érczhangoddal, hirdesd idők végéig,
Hogy az anyai szív szerelme végtelen,
Hogy szeretete él — bár sir tépte kebléről —
Szülötte magzatát ölelí szüntelen.
Hirdesd: ha a halál itt válni készt is minket,
Meglátjuk majdan ujra drága kedvesinket:
S kikért szivünkben gyászkönyv rengedez,
elkünk lelkökkel egyesitve lesz.

2. *Kívánjuk, hogy az egyház évenként egyszer még addig szeretett Dezsőgyermekünk halála napján,* **márczius 7-én** *délben az új harangokkal egy fél óráig harangoztasson.*

3. *Kívánjuk, hogy Spirko Sesztina Amália mint az egyház hivének majdan bekövetkező halálakor a harangok itt bevett szokás szerint három izben meghuzassanak.*

4. *Ohajtanók, ha az egyház a rendelkezésére álló harangalapon és meglevő két kis harangjainak értékén beszerzendő második kisebb harangot* **„Amália"** *névre keresztelné meg.*

5. *Ezen jó szándékból, egyedül szivünk ösztönzésére tett egyezer forintos alapitványunkat a kassai ág. h. ev. magyar-német egyháznak készpénzben kifizetjük azon a napon, a melyen az új harangok az egyház tornyában fel lesznek állítva, s először meg fognak kondúlni.*

Kelt Kassán, 1887 febr. 11-én.

Mint tanúk: *Spirko Ágoston.*
Csiskó János. *Spirkó Ágostonné.*
Mauritz Rezső. *szül. Sesztina Amália.*

1887 május 8-án, Spirko Ágoston úr lefizette Brósz Jonáth egyházi felügyelő kezeibe az egy ezer forintot következő irásbeli nyilatkozat kiséretében:

A fentebbi alapitványi okmányban érintett új harangok elkészülvén, és teljesen felszerelten a közszolgálatnak átadatván, ezennel elismerem, hogy az alapitványi összeget 1000 frt. azaz egyezer forintot készpénzben a mai napon Brósz Jonáth egyházi felügyelő kezeihez lefizettem.

Kelt Kassán, 1887 május 8-án.

Spirko Ágoston.

10. **Adományokból** befolyt:

a) az orgonaalapra: Sichert Zsuzsanna úrnőtől 50 frt; N. N. től 10 frt.

b) a templomra 4 vastag oltári viasz gyertya Maurer Gyula egyháztanácsostól Olga leányának confirmatiója alkalmából; 10 font miligyertya Bartheldy István és Demeter Jolán-tól, 10 font millygyertya Führer Károly és Mikola Amáliá-tól, 5 font millygyertya, Gerzanics Tivadar és Kniesner Augusztá-tól esketésök alkalmából.

11. **A szegényeknek:** Megay Adolfné újévre Elekes Annának 5 frtot; ugyanaz karácsonyra Elekes Annának 5 frtot; egy úri kisasszony karácsonyra Sarkadi Ede árvafiunak 3 frt; Pohlené hagyatékából május 24. Altmann Zsuzsanna 5 frt; Elekes Anna 5 frt.

Az egyház ápoltjának, szegényének, *Czibulyák Terézne*k eltartására, ki m. év julius elején özv. Mátyás Frigyesnének gondozására bizatott, julius 1-étől december 31-ig befolyt: Schlosser Ernőtől 15 frt, Spielmann Károlytól 6 frt, a várostól 54 frt, az egyháztól 5 frt, összesen 80 frt., ápolására pedig julius 1-től deczember 31-ig kiszolgáltatott Mátyás Frigyesné kezeihez havi 10—11 frtnyi részletekben 63 frt, a f. év első havára kiszolgáltatott 10 frt, maradt készlet gyanánt 9 frt.

12. **Az iskola épitési alapra felajánlott összeget** lefizették **1886-ban egyszerre:**

1000 frttal: a Kéler Berta urnő által rendezett hangverseny. Ez összegben benfoglaltatik Schuster Konstantin ur Ő excellentiája által adományozott 200 forint is.

500 frttal: Brósz Jónát, Bielek Aladár.

100 frttal: Beller Károly, Hlaváts Jenő, Flachbarl Samu, Schirger Emil, Dr. Wittenberger János, Bolla Mihály, Jenei Scholz Amália, Roxer Vilmos, Dr. Jeney Kristóf, a kasssi takarékpénztár.

50 frttal: Molitoris Dániel, Török Vilma, Spielmann Károly, Spielmann Amália, Legányi Samu, Elischer Henrik, Schirger Tivadar, Szabó Adolf, Gilányi János, Juhos Gyula.

40 frttal: A kassai népbank.

30 frttal: Palecsko Lajos, Csisko János, Mészl Gusztáv, Jermy Károly, ifj. Halyko Mihály, Mauritz Rezső.

25 frttal: Ketzer Tamásné, Justh Ketzer Ilona, Eschwig Flodoardo, Bellaagh Samu, Zámbory András, Dörner Sándor, Szirmay Sándor, Merényi Lajos, Sichert Zsuzsanna.

20 frttal: Lehrner János, Bálint Károly, Dr. Weitzenbreyer Frigyes, Knopper Károly.

15 frttal: Sennovitz Károly, Kiszely József, Sichert Gusztáv.

14.30 krral: A Kéler Berta urnő által rendezett hangversenyből pótlólag befolyt.

10 frttal: Elischer Károlyné, Kuncz Johanna, Kuntz Karolina, Strasser Béla, Czitó Gyula, Klaudiny Ede, özv. Legányi Andrásné, Kéler József, Berzeviczy Egyed, Clas Nándor, Spóner Gusztáv, Dessewffy Zsigmond, Prihradny Arthur, Dr. Lúcz Ignácz, Kohányi János és Judita, Kuszka Nándor, Matz János, Gácsy Fánny, id. Hammersberg László.

6.20-al: a Wittenberger Ottila urnő által rendezett hangversenyből.

6 frttal: Vanczák András, Schedo Sarolta.

5 frttal: Páll Endre, Binder Samu, Roschlitz Sándor, Szövényi Gusztáv, Erőssy Dávid, Róland Henrik, Hirth Amália, Horák Irén, Kosztka Józsefné, özv. Legányi Frigyesné, Sichert Karolina, Pocsatko Sándorné, Schlosser Ernő, Steinhübel Lajos, Stépán Vincze, Kubinszky Katalin, Király József.

4 frttal: Szentistványi Szilárd.

3 frttal: Maurer Gusztáv, Haimbeck Amália, Kremla Györgyné, Pajkossy Ilona, Szontagh Róza.

2 frttal: Mayer Lajos, Kolacskovszky Elza, Ladomérszky Antalné, Keszt Hermin, Bertha Károly, Harcsarik Mária, Ulreich Gottlieb. Muncsko Sarolta.

1 frttal: Sándor Gyula, Kluzsinszky Zsuzsanna.

Az épitési alapra felajánlott:

500 frtból lefizettek **250 frtot**: Szakmáry Károly,
300 „ „ **100** „ Fleischer Gusztáv,
150 „ „ **75** „ Gallik Géza,
100 „ „ **35** „ Dunkel Vilmos,
100 „ „ **50** „ Kemény Lajos,
100 „ „ **33** „ Kresz János,
30 „ „ **15** „ Háry Amália,
30 „ „ **10** „ FreudenfeldAmália
21 „ „ **7** „ Bálint Tivadar,
20 „ „ **10** „ Lesch Jónát,
15 „ „ **5** „ Jachmann János,

Ambrózy Károly, Dörner Rezső, Podleszny András, Magócsy Leontin, Reiszner Anna, Stephany Kornél, Stark Gyula.

12 frtból lefizettek **4 frtot**: Maurer János kovács,
10 „ „ **5** „ Pelikán Józsefné.
9 „ „ **3** „ Szentistványi Ottó,

Maurer Vilmos, Estók András, özv. Strasser Gusztávné, Helvig Zsigmond.

6 frtból lefizettek **2 frtot**: Rohringer Alajos.
3 „ „ **1** „ Seiler Karolin,

1887-ben **egyszerre** lefizettek:

200 frttal: Zahr Rezsőné,

100 frttal: Maurer Gyula, Rezső és János, Marko Lajos, Fiedler Károly, az építkezési társulat, a kassai műmalom,

50 frttal: Kieselbach Károly, Nagy László.

30 frttal: Lux Samu.

20 frttal: Dr. Brósz László.

15 frttal: Alexy Ödön.

13 frttal: Jancsár József.

10 frttal: Beller Károly; Tomasko András, Putanko Mihályné, Haszai Paula, Laszgallner Bertalsn, Laszgallner Ödön.

9 frttal: Binder Ernő.

6 frttal: Maurer Wilmos, Szentistványi Otto.

5 frttal: Koch Jánosné, Topscher Győző, Rinder Albert, Schwartz Róza, Dörner Rezső. **részletenkent**:

300	**frtból**	lefizettek	**200**	**frtot**: Fleischer Gusztáv,
100	„	„	**17**	„ Kresz János,
100	„	„	**65**	„ Dunkel Vilmos,
30	„	„	**10**	„ Steiger Ferencz,
21	„	„	**14**	„ Bálint Tivadar,
20	„	„	**20**	„ Lehrner János,
20	„	„	**10**	„ Lesch Jonáth,
10	„	„	**5**	„ Pelikán Józsefné,
9	„	„	**3**	„ StrasserGusztávné
6	„	„	**2**	„ Rohringer Alajos',

Az iskola építési alapra lefizettetett eddig 6648 frt 50 kr; ehhez jön még az egyháznál levő építési alap 283 frt 55 krral, kiteszen ez építési alap **6932 frt 5 kr.** A felajánlott, de még le nem fizetett összeg **203l frt**

14. **A magyarhoni e. e. e. gyámintézete javára** adakoztak:

2 frttal: Brósz Jonáth.

1 frttal: Szakmáry Károly, Gallik Géza, Eschwig Flodoardo, Gilányi János, özv. Elischer Lavinia, Olvashatlan név, Poltz Nándor, Stark János, Megay Gusztáv, Sichert Gusztáv, Beller Károly, Kemény Lajos, Dr. Jeney Kristóf, Szabó Adolf, Fleischer Gusztáv, Class Nándor, Dunkel Vilmos, Muszy Eleonora, Megay Adolf, Bálint Károly, Breuer Vilmos, Flachbart Samu, Forgács Otto, özv. Záhr Rezsőné, Kéler József, Maléter Vilmos, Dr. Wittenberger János, Bólla Mihály, Palecsko Lajos, Roxer Vilmos, Schlosser Ernő, Topscher Győző, Dr. Alexy Lajos, id. Halyko Mihály, Várkoly Dániel, Mol[illegible] József, Zámbory András, Szerencsi Ede, Rischák L[illegible] Kosztka Józsefné, Schmidt Lajos, Fiedler Károly, J[illegible] gallner Bertalan, Legányi Samu, Bielek Aladár, F[illegible] Albert, Olvashatlan név, Jakab Péter, Lehrner Ja[illegible] Mauritz Rezső, Haymann Ferencz, Olvashatlan n[illegible] Freiberg Károly, Dr. Weitzenbreyer Frigyes, Balliga R[illegible] bert, Seiler Karolina, Rotter Adolfina.

60 krral: Fröde Vilmos.

50 krral: Adrianyi Béla, Marko Gyula, Maurer Rezső, Maurer János, Legányi Zsuzsanna, Stephányi Kornél, özv. Wencz Józsefné, Quirsfeld Károly, Sennovitz Károly, özv. Keszt Hermin, Elischer E. Gusztáv, Olvashatlan név, Madarász János, Lux Samu, Kieselbach Károly, Maurer Gyula, Dörner Rezső, Kiszely József, Spóner Gusztáv, Vágner Emma, Magócsy Leontin.

40 krral: Schwartz Róza, Hirth Amália, Dörner Samu, Demeter Manó, Lesch Jonáth.

20 krral: Olvashatlan név.

96 tag fizetett összesen **72·30.**

A gyüjtő egyházfi részére levonatott 3·30, maradt tiszta bevétel **69 frt.**

A gyámintézet javára történt ezen gyüjtés eredményéhez, a 69 frthoz a templompersely 10·50 krja, a gyermek egylet 15 frtja, az offertorium 15·75 krja, a tőke (1151·30) kamat 53 frt 10 krja hozzáadatván, az egész összeg 163 frt 35 kr. az alapszabályok értelmében a következőképen osztatott el: a) az esperességi gyámintézethez beküldetett 65·86; b) határozott czélokra: még pedig az e. e. e. tőke gyarapitására 39·81; a Leopoldiánumra 5 frt, a nagy szeretet adományra 10.75; c) épitési alapra 23·64; d) tőkesittetett 18·29; összesen 163·35.

VI. Az egyházi pénztár bevétele és kiadásainak kimutatása az 1887. évről.

Bevétel.

1.	Készlet 1886. évről	4790.05
2.	Évi illetékekből	864.00
3.	Évkönyvekből	77.—
4.	Böjti házankénti gyüjtésből	93.—
5.	Jakobi házankénti „	78.—
6.	Offertoriumokból	166.53
7.	Harangozásért	90.50
8.	Sirhelyekért	25.20
9.	Adományokból: *orgona alapra*: Sichert Zsuzsanna 50 frt, N. N. 10 frt.	60.—
10.	Kamatokból	1039.83
11.	Városi segélyből	600.—
12.	Szláv egyháztól	33.91
13.	Bérből	71.—
	összesen	7989.02

Kiadás.

1.	Tiszti fizetésekre	1091.08
2.	Kötelezett illetékekre	96.49
3.	Segélyek és adományokra	174.—
4.	Adó és biztositásra	109.43
5.	Vegyesek	315.53
6.	Évkönyvért	40.—
7.	Tót egyháznak	200.—
8.	Iskolai alapnak	400.—
9.	Orgonálás és ének vezetésért	200.—
10.	Az új harangok beszerzésére	502.73
11.	Pohlené hagyatéka után	110.26
12.	Készpénz	4749.50
	összesen	7989.02

Az egyház tőke vagyonának kimutatása az 1887-ik évről.

Cselekvő vagyon:

1. Értékpapirokban	400.—
2. Kötelezvényekben	4021.98
3. Iskola alapnál	12273 04
Készpénzben	4749.50
összesen	21.444.52

Szenvedő vagyon:

1. Nyugdijalapnak	6201.35
2. Szegényalapnak	1592.42
3. Csécsi alapnak	706.21
4. Jogakademiai alapnak	100.=
5. Ker. tudományi alapnak	168.—
6. Illeték megváltási alapnak	910.—
7. Orgona-alapnak	332.86
8. Fischer és Pohlené alap a lelkész javára	1581.87
9. Schoch és Glósz Aurélféle alapnak	100.—
10. Vagyonállás	9751·81
összesen	21.444.52

A vagyonállás volt 1886 végén	9583.90
A vagyonállás jelenleg	9751.81
szaporodott	167.91

melyből még levonandó a nyugdijalapra járó 15%.

A kassai ág. h. ev. magyar-német egyház iskolai pénztárának kimutatása az 1887-ik évről.

Bevétel:

1. Az 1886. évi pénztári maradvány	998.15
2. Visszafizetett kölcsönök	12250.—
3. A perselyből befolyt	21.97
4. Kamatokból	4368.08
5. Házbérből	588.—
6. Segély az egyháztól	400.—
összesen	18626.20

Kiadás:

1. Sandvoss végrendeleti járadék	420.00
2. Elhelyezett tőkék	12250.—
3. Tanitók fizetése, lakbér, pótlék	3303.—
4. Szegények között kiosztatott	105.—
5. Három karénekes fiu felruházása	63.—
6. Tanszer, javitás, lap	130.50
7. Tandijak és könyvek szegényekért	168.43
8. Failleték a tanitóknak	184.25
9. Tanitók nyugdija	48.—
10. Adó biztositás. kéményseprő	141.28
11. Kamat az egyháznak	613.64
12. Készpénz	1199.10
összesen	18626.20

Vagyonkimutatás:

31 db. betáblázott kötvény	65649.00
5 db. államkötvény	500.—
1 db. kassai népbanki könyv	549.41
a fazekas útzai 4. sz. ház	8773.04
	75,471.45
Ebből levonandó az egyházi kölcsön	12.273.04
	63,198.41
1886 volt a tőke 63198.41 + 988.25	64.196.56
1887 volt a tőke 63198.41 +1199.10	64,397.51
mutatkozik szaporulat	200.95
Ha tekintetbe vesszük, hogy az egyházi segély	400.—
mutatkozik hiány	199.05

VII. Visszapillantás a mult évre.

1 **Magyarhoni ev. egyházunk egyetemes közgyülése** a m. évben okt. 5. és 6-ik napjain Budapesten tartatott. Jegyzőkönyvéből kiemeljük a következőket: a) A „Magyar protestans tudományos irodalmi társaság"ba mint pártolótag 500 frttal belépett; b) Miután három egyházkerület az *egyetemes alap létesitésének* további tárgyalása és a keresztülvitel részleteinek kidolgozása mellett nyilatkozott, a részletes javaslat elkészitésével egy bizottságot bizott meg; c) A szupplicatiókra nézve az eddigi gyakorlatot továbbra is fenntartja; d) A zsinati előmunkálatokra vonatkozó bizottsági jelentést tudomásul vette; e) A Luther-társaságot, melynek tagjai 243-ra szaporodtak s vagyona jelenleg 4820 frt 99 krt teszen, s a mely eddig egy *„évkönyvet"*, s egy *„Imádságos könyvet"* adott ki, s legközelebb a *„Buzgóság könyvét"*, s „Dr. Luther Márton életrajzát adandja ki, a hitsorsosok buzgó pártfogásába, ajánlja.

Egyházunk kebeléből az egyetemes gyülésen Brósz Jónát mint esp. felügyelő vett részt.

2. **Az e. e. e. gyámintézet** a m. évben Losonczon okt. 8. 9. és 10-én tartotta meg évi közgyülését. E gyülésen Báró Radvánszky Béla úr ő meltósága mint az e. e. e. gyámintézet megválasztott világi új elnöke elfoglalta elnöki székét. Az egyházi elnök évi jelentése szerint 124 anya- és 58 leányegyh. kér egyszersmindenkorra segélyt 212000 frtot; hiánylatok törlesztésére, missioi pontok fenntartására, lelkészek és tanitók megélhetésére, szegény intézetek segélyzésére, vallástanitó állomások berendezésére szükséges évenként 42,400 frt. Az első szükségletnek 10 éven át való fedezésére szükséges évente 21,200 frt, az évenkénti szükséglet 42,400 frt, összesen tehát szükséges évenként 63,500 frt.

Erre szolgálna fedezetül

a G.-A. egylettől évenként befolyó átlag	10,000	frt
a Baldácsy alapitványból e czélra befolyó	6664	„
az államsegélyből e czélra befolyó	3000	„
fedezendő volna tehát	43936	„

Ezen fedezendő összeg beszerzésére a következőket ajánlja:

terjesszünk fel Ő Felsége elé folyamodványt, hogy a magyar állam egy sorsjátékának jövedelmét engedélyezze legkegyelmesebben gyámintézetünk alaptőkéjéhez;

kérjük fel az egyetemes gyülést, hogy az egyetemes alap gyüjtésére birt jogot engedje át a pénztárában levő ilyen egyetemes alappal együtt gyámintézetünknek;

rendezzünk a Vöröskereszt-egylet és a Bazilika példájára nyereménysorsjátékot;

gyüjtsünk egyszersmindenkorra központi tőkénk gyarapitására adományokat;

hivjuk fel a közegyház jobbmódu közönségét központi tőkénknek alapitványok, hagyományok által növelésére.

A mult évi bevétel volt a központban 16.308 frt 86 kr; a bánya-kerületben 2234 frt 42 kr; a Dunáninnenben 1481 frt 03 kr; a Dunántuliban 3776 frt 23 kr; a Tiszaiban 2851 frt 99 kr; összesen: 26,652 frt 53 kr. — A központi tőke 47,511 frt 58 kr; a Leopoldianum-alap 15 274 frt 55 kr.

A némethoni G.-A. egylet a m. évben 12,248 frt 72 kr. segélyt küldött Magyarországba.

A gyülésen résztvettek egyházunk kebeléből Brósz Jónáth mint ker. gyámint. világi elnök és Csisko János mint ker. gyámint. elnökhelyettes.

3. **Tiszai ev. egyház kerületünk** m. évi közgyülését Miskolczon aug. 10 és 11-ik napjain tartotta. A püspöki jelentés szerint alapitványok, hagyományok, adományok és segélyzések czimén a kerületben egyházi és iskolai czélokra befolyt összesen 168,373 frt 33 kr. Ha ezen összeget egybevetjük a m. évi 120,934 frt 47 krral: a jelen évi eredmény nagyobb 47,438 frt 86 krral.

A gyülés jegyzőkönyvéből még a következőket emeljük ki:

a) Királyunk Ő Felsége a m. évi őszi hadgyakorlatok alkalmával Tőke-Terebesen időzvén, egyházkerületünk küldöttségileg mutatta be törhetlen hűségét és adolatát. E küldöttségben egyházunk részéről a l[illegible] vett részt.

b) Szalva Károly, klenóczi ev. tanitót, ki a m[illegible] évre pánszláv szellemben szerkesztett tót naptárt adott ki, nehogy növendékeinek sziveit lángoló hazaszeretet helyett, hazaellenes érzelmekkel mételyezze meg, az egyházkerület hivatalától felfüggesztette, s őt hazaellenes és lázitó viselkedése alapján az esp. törvényszék elé állitotta.

c.) A kerületi rozsnyói ev. leányiskolának, miután a közóhajnak megfelelően életbe lépett, s az első évben már a jövőre nézve biztató és megnyugtató sikert aratott, a gyülés tanszergyüjteményének, s más felszereléseinek kiegészitésére 500 frtot szavazott meg. Lehr Emma igazgatónő valamint Hajcsi Kornelia rendestanitónő megválasztatása jóváhagyatott.

d) A Baldácsy alapitványból egyház kerületünkben 1283 frt 33 kr. osztatott ki, még pedig, pusztuló és épitkezési egyházak segélyzésére 855 frt 56 kr, szegény lelkészek, s lelkészi özvegyek és árvák segélyzésére 427 frt 77 kr. A felosztási tervezet elkészitésével jövőre a gyámintézet bizatott meg.

e) A jövő évi kerületi gyülés Kassára tüzetett ki, tehát egyházunk kebelében fog megtartatni.

Ezen gyülésen jelenvoltak egyházunk kebeléből a lelkész mint főesperes-helyettes, Bogsch Albert és Steiger Ferencz.

4. **A VI. sz. k. városi esperesség** m. év julius 27-én Eperjes sz. kir. városában tartotta közgyülését, melyen egyházunkat képviselték Brósz Jonáth, a lelkész és Bogsch Albert. A gyülés hálás köszönetet és elismerést szavazott Brósz Jonátnak 50 frtnyi nagylelkü adományáért, melyet ez évben is szokott áldozatkészségével meghozott kerületi hittani intézetünk javára. Továbbá tudomásul vette a gyülés a kassai tótajku egyház „magyar-tót" elnevezésének felvételét azon kijelentéssel azonban, hogy nevezett egyháznak a kassai magyar német egyházhoz való viszonya ez által nem változik. Pártolással fogadtatott a késmárki egyháznak azon inditványa, hogy az éretségi vizsgáknál a kettős elnökség behozassék.

5. **Egyházunk** a m. évben 4 közgyülést es 2. tanácsülést tartott.

A febr. 6-án tartott közgyülés elhatározta, hogy az egyház által kezelt alapitványok 6% helyett 5%-al kamatoztassanak; hogy a temető mellett fekvő föld, melyre az egyházközségnek a városi köztemetőnek rövid idő mulva leendő megnyitása miatt szüksége már nem lesz, alkalmas időben s áron eladassék.

Ugyanezen közgyülés örömmel és hálás köszönettel vette tudomásul Spirko Sesztina Amalia úrnő szóbeli leg tett ama ajánlatát és igéretét, mely szerint elhalt egyetlen fiának, Dezsőnek, emlékét megörökitendő, egyház községünknek új harangok beszerzésére 1000 frtot nagylelküen adományozni óhajt; a részleteknek az adományozóval leendő megbeszélésére, valamint az ajánlatnak irásban való megszerzésére a lelkészt és Mauritz Rezső egyháztanácsost küldé ki.

A febr. 13-án tartott közgyülés a Spirko Sesztina Amalia és férje Spirko Ágoston úr által aláirt alapitványokmányt egész terjedelmében helyeselte és az adományozók részéről tett feltételek is kivánalmak teljesitése

készségesen elfogadtatott, nevezetesen, hogy a nagyobb harangba az adományozók által jelzett feliratok és vers beöntessenek, hogy az egyház évenként mart. 7-én délben az adományozók fia elhalálozásának évfordulóján egy fél óráig harangoztasson, hogy Spirko Sesztina Amália úrnőnek, mint egyházunk hivének majdan bekövetkező halálakor a harangok itt bevett szokás szerint [illegible]m izben meghuzassanak és hogy az egyház pénznegszerzendő másik kisebb harang „*Amalia*“ névre [illegible]reszteltessék.

Ugyanezen gyülés megbizá az egyházi felügyelőt hogy a Seltenhofer soproni harangöntőczég által irásba tett szerződési tervezet értelmében a szerződést Seltenhofer czéggel a szerződési tervezetben részletesen körülirt két új harang öntése, felszerelése és felállitására nézve az egyház községnevében olykép kösse meg, hogy a beszerzési ár az 1700 frtot megnehaladja.

Ugyanezen közgyülés Spirko Sesztina Amália úrnőnek és férje Spirko Ágoston úrnak, mint kik nemes lelkü adományuk által egy gyülekezetünk által rég érzett szükség és hiány eltávolitásán hathatósan közreműködvén azt örökhálára kötelezték, egyházunk nevében hálás köszönetet és elismerést szavazott, s ezen nemes tettöket jegyzőkönyvileg megörökiteni elhatározta.

Ugyanezen gyülés a boldogemlékezetü Pohle Johanna által egyházunknak hagyományozott házra való felügyelettel Roxer Vilmos és Maurer Gyula egyháztanácsosokat bizta meg, felhiva őket, hogy a házat olykor olykor vizsgálják meg, és hogy időnként jelentést tegyenek arra nézve, hogy vajjon a haszonélvező Fabik testvérek a végrendeletileg reájuk rótt kötelezettségüknek eleget tesznek-e vagy sem?

Ugyanezen gyülés határozata folytán egyház községünk mint testület a „*Luther társaságba*“ rendes tag gyanánt belépett, és a hivek is felszolitandók az ezen társulatba való belépésre,

Az ápril 3-án tartott lanácsülésen az iskola épités ügye tárgyaltatván, a tanács a kiküldött épitkezési bizottságot azon oknál fogva, mivel a szakértők egyhangu véleményes jelentése az iskolának a jelen helyen való felépitését a kellő levegő és világosság hiánya miatt nem ajánlja, oda utasitja, hogy a jelen helyen való épitkezéstől egyelőre eltekintve, figyelmét és tevékenységét egy más alkalmas épitkezési hely keresésére és megszerzésére kiterjessze, illetőleg a városi intéző körökkel magát érintkezésbe téve aziránt szerezzen magának tájékozást, vajjon hajlandó volna-e, s ha igen, a város mely részén egyházközségünk részére ingyen épitkezési helyet átengedni és kijelölni.

Ezen tanácsülés özv. Sichert Zsuzsanna úrnőnek egyházunk orgona alapjára tett 50 frtnyi kegyes adományát örvendetes tudomásúl vette és a lelkes adományozónak jegyzőkönyvileg hálás köszönetét kifejezte.

Az új harangok május 1-én érkeztek Kassára, s miután a szerződésileg kikötött feltételeknek teljesen megfeleltek, azaz a nagyobb harang a beöntött feliratokon kivül 104 cm átmérővel és 556 kg. sulylyal és *G* hanggal bir, a kisebb harang a beöntött feliratokon kivül 82 cm. átmérővel 365 kg. súlylyal és *H* hanggal bir, az egyház azokat elfogadta, s a harangokért, s azok felállitásáért járó szerződésileg kikötött összeget 1727 frt 50 krral kifizette.

A régi harangok, melyeket az egyház részint kegyeletből multjok iránt, részint azon czélból hogy azokat valamely szegény egyháznak jutányosan átengedhesse, visszatartott, miután Kaufmann Fornét Amália temetése alkalmával május 2-án utólszor megszólaltak, május 6-án leszedettek, s a templom keleti tornyában földszinten őriztetnek.

Az új harangok május 5-én felhuzattak a templom keleti tornyába, 6-án helyeztettek a vasszerkezetü állványra s akkor tétetett meg velök az első próbaharangozás, május 22 én pünkösd előtti vasárnapon délelőtt 10 órakor felavattattak, ünnepélyes istenitisztelet alkalmával, midőn is a lelkész a következő „*Harangavatási beszédet*“ mondotta:

Zsid: 3 v. 7. „Azért ha szavát hallandjátok, meg ne keményitsétek a ti sziveiteket!“

„Adjatok hálát az úrnak, mert jó, mert kegyelme örökké tartó,“ A zsoltáriró ezen utasitása szerint nyissuk meg a mai napon ajkainkat először is a *hálára*. Az, a miért gyülekezetünkben annyi kebel éveken át forróan sóvárgott, a mai annyi szivnek melegen ápolt óhaja volt, az beteljesült, megvalósult: tornyainkat új, a gyülekezethez méltóbb harangok díszitik; a hivők seregét erőteljesebb hangok hivogatják az úr házába. Megvalósult keblünk forró óhaja, megvalósult istennek jósága és kegyelme folytán, ki nem szünik meg gyermekeit ujabb s ujabb eszközökkel serkenteni a megtérésre, ujabb s ujabb szózatokkal hivni az isten országába. És megvalósult a *jótétel* által, mely nem halt ki még a hivek kebeléből, mely miként a multban, ma sem szünik meg buzogni az egyház fennléte, disze és gyarapodásáért, ma sem szünik meg épiteni az úrnak házát, terjeszteni az ő dicsőségét. Az első hang tehát, mely ma ajkainkról felszáll, legyen a *hála*-, és a második, mely meghatott szivünkről tanúskodik, legyen az *örömhangja*. Igen, öröm dagasztja keblünket ez órában, örömkönyek harmatja csillog szemeinkben, az öröm virága nyilik szivünkben, az öröm a felett, hogy a keblüukben táplált óhajtás megvalósult, hogy azt, a mit anynyian, a kik már az öröklétre szenderültek s el nem érték, mi megértük, mi hallhatjuk, az úrnak új, erőteljesebb szózatait. Örvendjünk tehát a mai napon, örvendjünk új harangjainknak, örvendezzünk idvezitő istenünkben.

De mit jelentenek az uj harangok? Micsodák ők nekünk? Ők nekünk többet jelentenek „zengő ércnél és pengő czimbalomnál“, ők reánknézve ama szónokok jelentőségével bírnak, kiknek szavuk messze elhallatszik és a kiknek beszédök mélyen meghatja és meginditja a sziveket. Mert a midőn ez az élettelen érez ott fent a toronyban megszólal, zengése nem csak füleink dobhártyáját reszketteti meg, hangja megérinti, rezgésbe hozza szivünk legfinomabb húrjait, érzelmeit is. Miként a monda szerint a Memnon szobra Egyptomban mindanyiszor megszólalt, valahányszor a felkelő nap első sugara reá esett, és miként a tengeri kagyló, ha azt fülünkhöz tartjuk, velünk a tenger zúgását hallatja, akként visszhangozik a fogékony emberi kebel, ha abba a harangok hangjai hatolnak, mert felköltik abban az érzelmek csodálatos világát. S micsoda érzelmeket költenek fel szivünkben a harangok hangjai? Mit mondanak, mit hirdetnek nekünk? Mi az ő hivatásuk? Mi különösen a mi új harangjainknak a hivatásuk?

Nem ok nélkül kérdem ezt. Hiszen azért vagyunk a mai napon itt az úrnak házában, hogy új harangjainkat ezen hivatásukra isten nevében és segedelmének kérése mellett felavassuk. Jertek tehát, lássuk közelebbről.

Mi a mi új harangjainknak a hivatásuk?
Hivatásuk a következő:

1. *hogy minket magasabb rendeltetésünkre emlékeztessenek, melyről a világ muukái és gondjai között oly könnyen megfeledkezünk*;

2. *hogy minket életünk múló voltára intsenek és keblünkben az örökkévalóság hitét táplálják*; s végre

3. *hogy különböző hangjukban nyilatkozó összhangukkal buzditsanak a világban levő ellentétek között való összhangra és egyetértésre.*

Kisebb harangunk azzal a felirattal bir:

Jertek, jertek, ide hivlak a vallás forrásához,
Ez ád erőt, vigaszt annak, kinek lelke sorvadoz;
Nincs e mulandó világban olyan bánat, szenvedés,
Melyre ezen üdvforrásból ne fakadna enyhülés.

E feliratban ki van fejezve új harangjaink első hivatásuk. t. i. hogy minket magasabb rendeltetésünkre emlékeztessenek.

Isten az embert a világba helyezte, a földre állitotta, s felruházta őt szellemi és testi erőkkel, hogy a földet meghóditsa, felette uralkodjék és magasabb rendeltetésére előkészüljön. Körülrakta őt javakkal és bajokkal, adott neki vagyont és gazdagságot, élveket és örömöket, életéhez kötötte a bajokat és szenvedéseket, útjába gördített nehézségeket és akadályokat, megkörnyékezte őt veszélyekkel és csapásokkal; beleillesztette őt a család és társadalom kötelékeibe mint szülőt és gyermeket, mint testvért és rokont, mint barátot és szomszédot, mint honpolgárt és az emberiség tagját; kijelölt neki működési köröket, az ipar és kereskedelem, a tudomány és művészet térein. És az ember, közepette e gazdag és változatos világnak, minden lépte nyomon veszélyben forog, hogy magasabb rendeltetéséről megfeledkezve, e világot tekintse legfőbb czéljának, törekvései, vágyai központjának, hazájának, mindenének. Az ember alig nyitja fel szemeit e földön; a világ javainak gazdagságával, bájainak, szépségeinek sokaságával, élveinek, gyönyöreinek özönével legott megrohanja szivét, ostromolja lelkét, s felkőlti benne a vágyat, az óhajt ezek után. — Itt a pénz és vagyon csábitja, ott az élv és gyönyör ingereli, amott a hir és dicsőség kápráztatja el a könnyen elámitható szivet. És az ember, ha nem őrzi szivét, nem óvja lelkét, meg is hódol e külsőségeknek, a világ és világi dolgok szolgálatába, rabságába sülyed.

Ezt megakadályozandó megszólalnak vasárnaponként a harangok, s intik az embert, hogy ő nem csak e látható anyagi, hanem egy láthatlan szellemi világnak is a tagja, hogy ennélfogva a földiekért való fáradozásában meg ne feledkezzék felsőbb rendeltetéséről, hanem az élet fáradalmaitól olykor olykor megpihenjen, a műhely porától megtisztúlva, a gondok gyötrelmeitől meneküljön, a nyerészkedési vágy bilincseitől megszabaduljon, lelke az eszmék és ideák hazájába felszárnyaljon, s ott magasabb czélokért hevülni, lelkesülni, tenni és áldozni megtanuljon. A harangok hangjai égi szózatok, melyek az embert hivják, vonzák, hogy a földön el ne nyomorodjék, az önzés hidegében meg ne dermedjen, az érzékiség posványában el ne vesszen, az indulatok és szenvedélyek tüzében meg ne égjen, azt az embert, a ki az igazság, szabadság, tökéletesbülés és halhatatlanságra van rendelve. A kiket az evangeliom szolgája gyenge szavával itt a szószékről el nem ér, ama szónokok ott fent a toronyból ércz szavaikkal elérik és szivöket megdöbbentik és lelköket meginditják, hogy — ha csak pillanatokra is — magukba térjenek, s megemlékezzenek magasabb rendeltetésökről.

De nem csak azoknak szólanak ama szonokok ott fent a toronyban, kik itt a földön magasabb rendeltetésökről meg feledkeznek, hanem azoknak is, kik megismerték a világ és világi dolgok hiába valóságát, kik meggyőződtek arról, hogy ez a föld a csalódások hazája. Oh mig jól folynak dolgaink e földön, mig egészségesek vagyunk, mig a szerencse kedvez, mig a boldogság verő fényében élünk, addig megelégszünk önmagunkkal, megelégszünk a földdel és annak múló javaival. De ha szerencsénk napja elborúl, ha véres veritékkel szerzett vagyonunkban kárt vallunk, ha az öröm ürömmé változik, ha barátaink elhagynak, ellenségeink ellenünk támadnak, ha hiába fáradunk, hiába küzdünk, nemes törekvéseink kigunyoltatnak, ha betegen fekszünk, vagy magunk virasztunk kétségbeesetten kedves betegeink ágya mellett, ha vádlólag lép fel ellenünk lelkiismeretünk, botlásaink, mulasztásaink ellenünk tanuskodnak, ha bűneink tudata elrabolja nyugalmunkat, békeségünket. Oh akkor hol találunk enyhet és vigaszt, hol találunk erőt és békeséget? A világban hasztalan keressük, hisz az okozta szerencsétlenségünket. Vigaszt és enyhet, felemelő erőt és békeséget egyedül a vallásban találunk. „Jöjjetek én hozzám", szólt a vallás nevében Jézus, „jöjjetek mindnyájan, kik megfáradtatok és megterheltettek és én megnyugtatlak titeket." És igy szólanak a toronyról ama szónokok is, a harangok: Jertek, jertek ide hivlak, a vallás forrásához, ez ád erőt, vigaszt annak kinek lelke sorvadoz; nincs e mulandó világban olyan bánat szenvedés, melyre ezen üdvforrásból ne fakadna enyhülés. Ezek a hangok behatnak mindenhova, hol a gond és aggodalom befészkelte magát, minden házba, melyben egy kereszt sötétlik, minden kamarába, hol a bánat és fájdalom zokog, könyek hullanak, minden szivbe, mely keservében eped, s nehéz harczot viv, és hivják, gyüjtik őket a vallás forrásához, az úr házába, hol a hitélet ápoltatik, az istenbe vetett hit és bizalom tápot nyer, az isten akaratján való megnyugovás erősödik. Sőt még azoknak is, a kik nem jöhetnek ide, a gyülekezet törődöttjeinek, a gyengék és betegeknek is, visz a vasárnapi harangszó láthatatlan szárnyakon nehány morzsát az áhitatból, s biztositja őket arról, hogy nem állanak egészen egyedül és elhagyatottan a világban, hogy ők is tartoznak az isten népéhez, ők is tagjai ama gyülekezetnek, mely az isten országát épiti e földön, ők is kövei amaz élő templomnak, melynek szegletköve a Jézus Krisztus. Igy ünnepelnek ők is a csendes kamarában az imádkozó gyülekezettel lélekben egyesülve egyszerü, de megszentelő isteni tiszteletet. Azért, ha ama fensőbb szónokok hangját, hivogató szavát hallandjátok, meg ne keményitsétek sziveiteket.

De harangjainknak nemcsak az a hivatásuk, hogy a világhan elmerülteket, elbágyadtakat, eltévelyedteket emlékeztessék magasabb rendeltetésükre, az örök javakra, hanem az is hivatásuk, hogy minket *életünk múló voltára intsenek, s kebelünkben az örökkévalóság hitét táplálják.*

Nagyobb harangunkon ez a felirat áll:

Hirdesd ércz hangoddal, hirdesd idők végéig,
Hogy az anyai sziv szerelme végtelen,
Hogy szeretete él — bár sir tépte kebléről —
Szülötte magzatát öleli szüntelen;
Hirdesd: ha a halál itt válni készt is minket,
Meglátjuk majdan újra drága kedvesinket;
S kikért szemünkben gyászkönyrengedez,
Lelkünk lelkökkel egyesitve lesz.

Ezen felirat megjelöli új harangjainknak második hivatását, t i. hogy méla bús hangjaikkal zokogva kisérjék ki drága halottainkat a temetőbe. Régi harangjaink, a melyek immár elnémultak, ott fent a toronyról 71 éven át zokogtak a gyülekezet elhunyt tagjai után, két nemzedéket kisértek az örök nyugalom helyére. Voltak ezek közt csecsemők, kik az anyai kebelről leszakitattak, s voltak aggastyánok, kik magokra maradva roskadtak össze az évek súlya alatt; voltak deli ifjak, kikre szüleik nagy reményekkel tekintének, s voltak viruló hajadonok, kik a szülői szivet örömmel töltötték el; voltak hű apák és szerető anyák, kik családjukat felvirágoztatták, gyermekeiket a társadalom hasznos és diszes polgáraivá nevelték, s voltak olyanok is, kik családjukat a legnagyobb nyomor és inségben hagyták itten;

voltak ezekközt erőteljes munkások, kiket a halál befejezetlen munkájuktól szólitott el, s voltak eltörödött, elbágyadt szenvedők, kik fájdalmak és kínok közt epedtek szabadulásért. Voltak kegyes vallásu lelkek, kik boldog mosolylyal szenderültek jobblétre, s voltak olyanok, kiket a halál meglepett mint az éjjeli tolvaj. Őket mindnyájokat kikisérték a régi harangok hangos zokogással, s most mindnyáján nyugosznak immár künt a hideg hant alatt. Uj harangjainknak is az lesz hivatásuk. Kifogják majd azokat, kik mint fejletlen rügyek vagy nyiló virágok vagy érett gyümölcsök vagy száraz hervad levelek letörve fognak hullani az élet fájáról. Kifognak kisérni mindnyájunkat, kik ma ünnepies érzelmekkel itt össze vagyunk gyülekezve; mindnyájukat, öregeket és ifjakat, gazdagokat és szegényeket, erőteljeseket és gyengéket. Erre légy készen te szüle, midőn szivednek drága gyermeke mosolygva játszadozik öledben; erre légy készen te hitestárs, midőn kibeszélhetlen édes boldogsággal csüngsz élettársadon; erre legyetek készen ti gyermekek, kik szüleitek éber gondja, ápoló szeretete alatt növekedtek; erre ti testvérek, rokonok, barátok, kik egymás birásában oly elégedettek és szerencsések vagytok. Erre légy elkészülve te gazdag, kinek fáj itt hagyni aranyaidat és ezüstödet; és erre légy elkészülve te szegény, kinek az élet nyomor és küzdelemnél egyebet nem hozott. Igen, mindnyájunknak el kell szakadnunk innen. Azért midőn uj harangjaink megszólalnak majd egy-egy embertársunk temetésénél, kiáltsák hathatósan füleinkbe érczhangjaikkal: „a mi életünk olyan, mint a felhőnek árnyéka, mely a föld felett ellebben.“ És az erre való emlékeztetés nekünk szükséges is. Hiszen mi sokszor oly önhitten, oly elbizakodottan élünk e földön, mintha romolhatatlanok volnánk, mintha legalább is érez- és márványból lennénk faragva; oly messze szárnyalnak vágyaink és törekvéseink, mintha az örökkévalóság állna rendelkezésünkre; oly biztosan számitunk a következő napokra és esztendőkre, mintha azoknak vége sem szakadna. Azért kell, hogy ama szónokok ott felülről időnkint életünk muló voltára emlékeztessenek s megmondják nekünk, hogy mi csak vándorok és zarándokok vagyunk itt e földön, hogy nincs itt maradandó városunk, hogy el kell szakadnunk mindentől, ami itt kedves és becses volt előttünk. De midőn a mulandóságot hirdetik, kedveseinknek elvesztét, halálát prédikálják, egyszersmind arra is emlékeztetnek, hogy a szeretet erősebb a halálnál, hogy a szellemet nem nyeli el a sir. A halál a legiszonyúbb csapásokat mérheti az emberre, kiragadhatja ölelő karjai közül kedveseit, elszéditheti szivét, gyászba borithatja lelkét, de a szeretetet meg nem ölheti, a szellemet meg nem semmisitheti, az daczol a sirral és enyészettel. Azért te szónok ott fenn a toronyban, hirdesd érczhangoddal, hirdesd idők végéig, hogy az emberi sziv szerelme végtelen, hogy szeretete él, bár sir tépte kebléről — szülötte magzatát öleli szüntelen. Hirdesd: ha a halál itt válni készt is minket, meglátjuk majdan ujra drága kedvesinket, s kikért szemünkben gyászkönny rengedez, lelkünk lelkökkel egyesitve lesz.

Végre harmadik hivatásuk harangjainknak az, hogy *különböző hangjukban nyilatkozó összhangukkal buzditsanak a világban levő ellentétek között való összhangra és egyetértésre.*

Harangjaink különbözők, különbözők nagyságra, nehézségre és hangra nézve, és mégis mily szépen, mily meghatóan hangzanak össze, ha megszólalnak. Értitek-e, hogy azzal mit akarnak mondani ama szónokok ott fenn a toronyban nekünk embereknek itt a földön? Azt akarják nekünk azzal tudtúl adni, hogy miként között tük különbség, ugy vannak az emberek között is különbségek. Az emberek között is vannak nagyok és kicsinyek, gazdagok és szegények, magas állásuk és alacsony sorsúak. De vajjon azért nem létezhetik-e közöttünk is összhang és egyetértés? Vajjon a százados válaszfalak, a társadalmi osztályok és pártok, a felekezeti és nemzeti ellentétek sükségképen harczra, torzsolkodásra, ellenségeskedésre inditsanak-e minket? Hát nem létezhetik-e összhang, egyetértés ezen egyenetlenségek között is? Hisz az összhang feltételezi a különféleséget és változatosságot. Az összhang az egység a sokaságban. Az egység pedig, mely a társadalom különböző osztályait, pártjait összeköti, kibékiti, egyesiti: a szeretet, mely igy szól: „ha egy tag szenved, vele szenvednek az összes tagok, ha pedig egy tag tisztességgel illetetik, együtt örül valamennyi tag.“ Harangjaink összhangja enélfogva arra buzdit, hogy a szeretetben gyarapodjunk, mely a szétváltakat egyesiti, a meghasonlottakat kibékiti, a viszályban élőket összeköti egy egészszé. Azért, ha az életben a harcz és viszály reánk is ragadna, ha ellenfelünkkel tusakodnánk, keblünket a gyülölet töltené el, és mi elfelednők a költő ama könyörgését: „béke, béke, áldott béke, szállj, oh szállj keblünkbe le“! akkor a harangok intsenek minket, hogy hagyjuk abba a harczot, a torzsolkodást, feledjük az ellenségeskedést, emlékezzünk meg, hogy testvérek vagyunk, hogy hivátásunk: megbocsátani egymásnak és egymást segiteni nem hétszer, hanem hetvenszer hétszer. Igen, ti szónokok ott fent a toronyban, ne fáradjatok el a viszálykodó testvérek közé kiáltani: „ne kárhoztassatok, hanem áldjatok,“ „igyekezzetek fenntartani a szellem egységét a béke kötele által“. Mi pedig, ha szavatokat hallandjuk, megne keményitsük a mi sziveinket.

És most miután hivatástokat kimutattam: hivatalom erejénél fogva felavatlak titeket ezen magasztos hivatástokra az örökkévaló istennek nevében, kinek szolgálatában állandotok. Ha a világ csábitó szava a hiveket elterelni akarja istentől és magasabb rendeltetésöktől, szólaljatok meg ti érczhangjaitokkal téritseték vissza őket az élet és üdv ösvényére! Ha kedveseink koporsójánál, sirjánál zokogni fognak, szólaljatok meg és beszéljetek a szeretetről, mely el nem hal, az életről, mely nem ismer enyészetet. Ha pedig a különböző utakon járok egymással torzsolkodnak, egyenetlenkednek, szólaljatok meg ismét, s különböző hangjaitokban nyilatkozó összhanggal intsétek, buzditsátok őket az egyetértésre és összetartásra.

És ezzel a mindenható isten oltalmába ajánlak titeket!
Áldást mondok a jótételre, mely lételt adott nektek!
Elismerést szavazok a mesternek, ki formába öntött titeket!
Erőt kivánok a kezeknek, melyek titeket mozgatni és megszólaltatni fognak!
Istennek áldása nyugodjék a gyülekezeten, melynek buzgóságát ápolni hivatva vagytok!
És most midőn én elnémulok, szólaljatok meg ti érczesen, hangosan.
Ámen.

A harangavatási ünnepély emeléséhez hozzájárult Hermann Aurélia úrnő által mesterileg vezetett női dalárda és Huszka Ágnes kisasszony szakavatott orgona kisérete. Az ünnepélyen jelen volt a helybeli helv. hitv. testvéregyház is, küldöttei Juhász Mihály, Béky Sámuel, és Naményi Gyula urak személyében, kik megjelenésökkel a testvériségnek megható példáját adták a testvéri egyháznak.

A felavatott új harangok temetési szolgálatukat először teljesitették jun. 2-án Hlavács Jenő érdemdús másod egyházi felügyelő temetése alkalmával.

Május 17-én zápor esővel összekötött erős szélvész vonult el városunk felett, mely erős fák koronáinak letördelésén kivül templomunk gombját is meghajlitotta. A megsérült gomb május 24-én levétetvén, abban egy réztokban elhelyezve: a templom épitése, s az egyház

akkori állására vonatkozó, 1814-ik évről kelt fontos okmányok találtattak. A gomb május 25. lett helyre állitva és megigazitva, miután annak belsejébe az abban talált réztok érdekes tartalma, szaporitva az egyház évkönyveivel, a gomb megsérülése és levétele okának, valamint a május 22-én történt új harangok felavatásának rövid leirásával elhelyeztetett.

A gombban talált okmányok érdekes tartalma a következő :

Nach zehn ungünstigen Jahren, und nach manchen erlittenen Zeitstürmen gelang es uns endlich mit der Hülfe Gottes diesem seiner Verehrung gewidmeten Tempel gegenwärtige Zierde aufzusetzen.

Unter tausend frommen Segenswünschen und mit einer Thräne des gefühltesten Dankes im Auge gegen den, der uns bisher geholfen, sehen wir sie hinanschweben der Nachwelt ein bleibendes Denkmahl, daß Mühe und Beharrlichkeit auch das Höchste und Schwerste erreichen und vollenden helfen.

Folgendes ist die im Grundstein sich befindende Inschrift:

Deo opt: max: juvante divo Francisco II-do indulgente Annuente Principe haereditario Josepho Palatino Judice hujate Ioanne Polinszky Consule Ioanne Fülöp simul faventibus Sam: Sonntagh, Seniore, tum And: Kohány ac Mich Heckenast sacrorum antistitibus sub Inspectoratu Sam. Fried, Jos. Kiss, Wiczay, Peter Neumany, Joann, Weitzenbreuer Curatoribus adsistentibus Mich Pauer, Mich. Nagymihályi, Laurent. Rasztokay, Andr. Kuntz. Lapis hic fundamentalis pro sacris Eccl. augustanae Conf. Aedibus die post Dnicam rogate 8 Mens, Maii MDCCCIV positus est per Georgium Kitzling, Camer. architectum peritissimum.

Von den in dieser Inschrift vorkommenden öffentlichen Personen sind bis heute gestorben Herr Johann, J. Fülöp, Consul. Helw: Conf: Herr Andr: Kohány, Ungarischer Prediger. Herr Joseph Kiss,- Wiczay, D: M: und Ungr. 1 Inspektor, Herr Johann Weitzenbreuer Deutsch: 2 Inspector. Herr Georg Kitzling Archit.

Se: Hochwürden Herr Sam. J. Szonntagh befindet sich seit 1808 als würdiger Oberhirte unseres Distriktes, in seiner Vaterstadt Eperies. — Herr Sam: Fried resignirte das Kirchen,,-Vorsteher Amt. Der jetzige Zustand der Evangelisch-, Lutherischen 3. Gemeinden ist folgender. Bey der Löbl. Deutschen,,- Gemeinde ist Herr Mich: Heckenast Deutscher Prediger; Herr Jacob Samuel Ochsz I-ter Inspektor. Herr Andr. Kuntz II-ter Inspektor. Herr Mich. Pauer I-ter Curator, Herr Johann Richter II-ter Curator, Hrrr Samuel Melczel Notarius,

Die Kirchen Bau Direktores sind: Herr Mathias Laszgallner, Herr Joseph Mohl, Emer. Henzelman, Herr Gotter Laéna Steinmetz. Bey der Löbl. Ungarischen Gemeinde: Herr Josef Komáromi Prediger. Herr Johann Samuel Schwarcz I-ter Inspector. Herr Georg Leitner II-Inspector. Herr Mich. Nagymihályi I-ter Curator, Herr Johann Stadler II-ter Curat;

Bey der Löbl. Slovakischen Gemeinde. Herr Eze'iel Czibulyák Prediger, Herr Peter Neumány I-ter Inspektor, Herr Laur. Rasztokay II-ter Inspektor. Herr G org. Molnár I-ter Curator. Herr Dániel Czito II-ter Curator

Die Löbl: Deutsche Gemeinde bestehet in allen Einheimischen und Fremden gegen 700 Seelen worunter

2. Pens. Offizier.	4. Familien von	2. Aertzte.
2. Chirurgen.	Land-Adel.	3. Oeffentliche
31. Kaufleute.	1. Apotheker.	Beamte.
1. Uhrmacher.	3. Gold und Sil-	1. Mahineur.
2. Tischler.	ber Arbeiter.	2. Drechsler.
9. Färber.	4. Gürtler.	2. Buchbinder.
3. Kupferschmiede	1. Steinmetz.	3. Huttmacher.
8. Weißbäcker.	6. Kürschner.	2. Nadler.
2. Sattler.	2. Riemer.	3. Lederer.
1. Zinngießer.	3. Fleischer.	2. Schmiede.
1. Klampfuer.	4. Schneider.	1. Gelbgießer.
1 Lebzelder.	1. Klockengießer.	1. Siebmacher.
1. Glaser.	2. Schuster.	1. Zischmenma-
1 Zuckerbäcker.	1. Seifensieder.	cher.
1. Ranchfangk.	1. Tanzmeist r.	1. Musikmeister.
1. Oekonom.	1. Gärtner.	2. Gastwirthe.
	1. Kuhrschmied.	1. Fleischsele.
	16. gemischte Ehen.	24 Wittwen.

An den Künftigen Leser.

Möchte mein Inhalt lange, lange verborgen dir bleiben?
Denn Zerstörung nur schließt dir mein Inneres auf.
Doch- seys Plan, seys Zufall, was mich zu Tage einst fördert,
Denke liebevoll dann Derer, die vor Dir gelebt.
Kaschau: 1814: die: 7: Deczember.

geschrieben von Johann Samuel Schwarz. Ungr. Kirchen-Inspector.

Az Augusztána Confession levő Kassai Ns Magyar Ekklésiának mostani, ugymint 1814 Esztendőbéli Állapotja (minek-utána annak számos Tagjai, részszerint pedig az időknek viszontagsági miatt az itt' helyben lévő N. Német Ekklésiához által-mentenek volna) következendő.

Talaltattnak az itt helyben lévő Annya Ekklésiában 52 Lelkek: ezek között;
N. N. Uri Familia 1. Kereskedő 1. Bor-kereskedő 1. Festő 1. Szabó 4. Tsizsmadia 3. Ács 1. Szánto-vető 1.

Ez. Ekkl. tartozó Filiális Helységek:

1. Sephi, az hol vagynak	150	Lelk;	5. Torna vagynak	12	Lelk.
2. Cséts ——	19	„	6. Jánok ————	20	„
3. Makrantz	8	„	7. Rudnok ——	5	„
4. Dány ——	12	„	8. Zsarnó ——	3	„

Emlékezetnek Okáért fel-jegyzette Komáromy Jósef Magy: Prédig.

Obsah Cyrkwy Krestanske Evanjelické Nacye Slovenske Kossické Roku Páné 1814.

W meste a na huštakoch nalezaji se Slovacy v 32 domoch
Cele Domy gsau slovenske ———— 20 „
v kterychž
Kušňir 1, Cižmar 3, Garbare 4, Rimare 3, Gombar 1, Farbar 1, Mesare 4, Rolnicy 4, Wsechá duši pri Slavnym meste ktere k uživáni Welebne Swatosti Wečere Páně pristupuji, nalezaji se, 63 okrom mnochych remeselnych Tovarišu a Služebnych dewčat a pacholikú.

Filialne dediny k Cyrkwý predjmenovaně prina ležejicyjson nasledujicy:

1. Tepličane	kdež se	43	duše	nalezaji.
2. Banyakovce	„	69	„	„
3. Rašovík	„	70	„	„
4. Wišny Olčwar	„	6	„	„
5. Nižny Olčwar	„	14	„	„
6. Zdoba	„	8	„	„
7. Bester	„	17	„	„
8. Wišne Hutky	„	10	„	„
9. Nižne Hutky	„	15	„	„

10. Séplak	kdež se	24	duše	nalezaji.
11. Sebeš	„	24	„	„
12. Barca	„	35	„	„
13. Budzinka	„	13	„	„
14. Nadida	„	8	„	„
15. Sina	„	36	„	„
16. Nadažd	„	8	„	„
17. Karoš	„	5	„	„
18. Zadány	„	1	„	„
19. Keked	„	5	„	„
Bočar	„	7	„	„
21. Szakályc	„	2	„	„
22. Pollyov	„	4	„	„

w cele tehdy Summe

te Duše Krestanske k predjmenovane Cyrkvy Evangelicke Slovenske, ktere již k Welebne Svatosti Večere Pane pristupovali, počitujic spolu y s Pani Mešťani, wiše poznamenym roku, nalezaveli se 487 t. g. ctiry sto osemdesat sedem,- okrem ditek ktere ponewač S. B. K. jen zde od Roku zustaval, ješte naležtte wšecke sepsati nemohl.

Aeternae memoriae gratia scripsit Ezechiel Cibulyák Eccles Ewangelicae Nationis Slavicae

p. t. V. D. Ma.

Czékus István püspök úrnak maj. 18-án kelt átirat folytán a tüzvész által szerfelett károsult eperjesi collegium és eperjesi egyház részére könyör adományok gyüjtettek. Ezen gyüjtés eredménye volt 232 frt és 2 darab arany. Ezen összeghez járultak:

Brósz Jónát 10 frt. Kemény Lajos 3 frt, Megay Adolf 5 frt, Balliga Róbert 5 frt, Kollman Vilmos 5 frt, Stark János 3 frt, Berzeviczy Ilona 2 frt, dr. Jeney Károly, N. K. mérnök Budapasten 2 frt, Nagy László 5 frt, Markó Lajos 3 frt, Beller Károly 3 frt, Poltz Nándor 3 frt, Adriányi és Markó 3 frt, Eschwig 2 frt, Gilányi János 3 frt, Hlavács Jenőné 1 frt, Breuer 1 frt, Szakmáry Károly 5 frt, Megay Gusztáv 1 frt, Haymann Ferencz 1 frt. Csisko János 1 frt, Bielek Aladár 5 frt, Szabó Adolf 2 frt., Bálint Károly 5 frt, Dörner Rezső 1 frt. Bálint Tivadar 2 frt, Fiedler Károly 3 frt, Flachbart Samu 3 frt, Elischer E. Gusztáv 3 frt, Dr. 5 frt, Justh Keczer Ilóna 5 frt, Elischer Henrik 5 frt, Kéler József 5 frt, Laszgallner 2 frt, Bolla Mihály 5 frt, Fleischer és Schirger 5 frt, Risák Lajos 1 frt, Sz. E. 3 frt, id. Halyko Mihály 3 frt, Fleischer Gusztáv 5 frt, Dunkel Vilmos 5 frt, Clasz Nándor 2 frt, Palecskó Lajos 2 frt, Sichert Gusztáv 1 frt, Jermy Károly 1 frt, Maurer Adolf 1 frt, Szirmay Sándor 5 frt. Stephány Cornél 1 frt, Topscher Győző 2 frt, Mauritz Rezső 1 frt, dr. Lúcz Ignácz 1 frt, Kresz János 1 frt, Möszl G. 1 frt, Bogsch Albert 1 frt, Steiger Ferencz 1 frt, Dörner Ferencz 1 frt, Dr. Wittenberger János 2 arany, Smidt Lajos 2 frt, Quirsfeld 1 frt, dr. Alexy 2 frt, Schneider János 1 frt, Glós Ernő 1 frt, Spt. K. 1 frt, Roxer 2 frt, Schlosser Ernő 2 frt, Bernovits 1 frt, Freiberg 1 frt, Fabinyi Gyula 2 frt, Schhmidt Kornél 1 frt, Mihalik K. 1 frt, Várkoly Dániel 2 frt, N. N. 1 frt, Maléter Vilmos 3 frt, özv. Elischer Károlyné 2 frt, Charlott Muncskó 1 frt, E. M. 5 frt, Szent Istványi Albert 1 frt, Binder Samu 1 frt, Binder Albert 1 frt, Baszel Károly 1 frt, Bellagh Sámuel 2 frt, dr. Weitzenbreyer 1 frt, Szirmay Johanna 5 frt, dr. Csorba Gyula 5 frt, Megay Adolf urnő az egylet nevében 10 frt, Lux Samu 3 frt, Kohányi Jánosné 2 frt, Háry Amália 1 frt.

Fogadják e nagylelkü adományozók ezuttal is a collegium hálás köszönetét.

Eperjes, 1887. május 19-én.

A nov. 13-án tartott tanácsülés az egyháznak azon régi, de eddigelé nem foganatositott határozatát, hogy egyházunk és iskolánk jóltevőinek emlékezete külső jelekkel, nevezetesen a templomban czélszerü módon alkalmazandó emléktáblákkal a háladatosság és kegyelet nyilvánitásául, valamint a jövő nemzedék hathatós példaadás és buzditásául, megörökitessék, megújitván, annak eszközlésével egy küldöttséget bizott meg.

Ugyanezen tanácsülés tudomásúl vette Roxer Vilmos és Maurer Gyula egyházi tanácsosok, mint a Pohle Johanna-féle Kovácsútczai 28. számu háznak felügyeletével megbizottaknak ezen ház állapotára és az abban talált hiányok javitására vonatkozó jelentését, egyuttal felhivá őket, miszerint odahassanak, hogy a mutatkozó hiányok a végrendeletileg is arra kötelezett haszonélvező Fabik kisasszonyok által, kijavitassanak, illetőleg a ház általok jó karban tartassék.

Ugyanezen tanácsülés az abosi ev. egyháznak abbeli kérelmét, hogy egyházunk a régi harangok közül a nagyobbat kedvező feltételek mellett neki engedje át, oly feltételek mellett vélte teljesitendőnek, ha az abosi testvér egyház ezen harangnak visszatartására a gyámintézeti pénztárból előlegezett érték összeget készpénzben megtériti.

A deczember 11-én tartott egyházi közgyülés az iránt tanácskozván: vajjon az új iskola a templom melletti jelenlegi helyén épitessék-e vagy pedig annak épitése a Széchenyi hid előtt, az úgyneyezett triangulumon foganatositandó-e? a gyülés tulnyomó nagy többsége mind kéthelyet új iskola épitésre alkalmatlannak találva a mellett szavazott, hogy az iskolaépitési bizottság egy új alkalmas területet kifürkészszen, magát a városi hatósággal érintkezésbe tegye, s eljárásának eredményéről annak idejében jelentést tegyen.

VIII. Az iskola az 1886—87. tanévben.

Kedves kötelességünknek tartjuk az 1886—87. tanévben előfordult jelentékenyebb eseményekről rövid kimutatást adni és az egyház „Évkönyvé"-ben mind azt elősorolni, a mi intézetünk kitüzött czéljának lényegét képezi.

A lefolyt tanévben is teljes odaadással szolgáltuk az ügyet, melynek ápolása és fejlesztése czélunk és feladatunk, áthatva magasztos hivatásunk érzetétől „jó munkát" iparkodtunk végezni.

Tettük ezt hálából, a mennyiben a nemes egyháztól vett jókra érdemessé válni életünk főczélja volt és lesz, és tettük egy jobb és szebb jövő reményében. És ime, eme szebb jövő hajnala már hasad: egyházunk elhatározta, hogy féltett kincsét, az iskolát emlékszerű, a czélnak megfelelő otthonnal látandja el. A midőn ezt a legbensőbb örömmel regisztráljuk, azon óhajnak adunk kifejezést és azon kérelemmel fordulunk intéző köreinkhez: „Vajha, az uj iskolai épület hirdetné már a jövő 1888—89. tanévben vezérférfiaink és nemes egyházunk dicsőségét!"

Ezeket előre bocsátva, álljanak itt iskoláink mult évi történetébél a következő adatok.

1) A beiratások az 1886. évi augusztus 31. és szeptember 1. és 2-án eszközöltettek. Az eredményt az ide igtatott táblázat mutatja ki, a melyhez magyarázatul csak annyit jegyezünk meg, hogy a róm. kath. növendékeket feltüntető számban a vegyes házasságból származott gyermekek is benfoglaltatnak.

Statisztikai kimutatás

a kassai ágost. hitv. elemi- és polgári leányiskola növendékeiről az 1886—87-iki tanévben.

Osztályok	Elemi iskola								Polg. leányisk.				Főössz
	Fiuk				Leányok								
	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.	
Felvétetett az 1886—87. tanévben	19	12	14	14	13	29	25	23	30	19	26	18	242
Évközben kilépett	—	—	1	1	—	—	—	1	1	—	1	1	6
Meghalt	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2
Maradt a tanév végén	19	12	12	13	13	29	24	22	29	19	25	17	234
Vallásuk:													
Ágost. hitv	14	7	9	8	9	23	19	15	15	10	13	8	150
Helv. hitv.	2	1	1	2	1	—	—	—	—	1	1	2	11
Róm. kath.	3	4	2	2	3	4	4	7	9	2	3	4	47
Gör. kath.	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Móz. vallásu	—	—	—	—	—	2	1	—	5	6	8	3	25
													234
Lakhelyük:													
Helybeli	19	12	12	12	13	29	23	21	25	16	17	17	216
Vidéki	—	—	—	1	—	—	1	1	4	3	8	—	18
													234
Anyanyelvi viszonyaik:													
Magyar	18	12	11	13	13	29	22	20	27	19	25	17	226
Német	1	—	1	—	—	—	2	2	2	—	—	—	8
													234

A tanév szeptember 4-én vette kezdetét a szokásos módon. Az osztálytanitók az ég áldását kérve az iskolára, buzditó szavakat intéztek az ifjusághoz, megmagyarázták intézetünk rendtartási szabályait és kiadták az órarendet és a könyvjegyzéket. Szeptember 5-én már a rendes tanitás folyt.

2) A tantestületben csak az év végén történt változás. Iskolánk buzgó, erélyes és szakmájában tekintélynek elismert munkatanitónője: Eschwig Teréz asszony sok évi hű és eredménydus munkálkodás után leköszönt és végkép megvált a tanitónői pályától. Helyette, egyelőre ideiglenes minőségben, Simko Mária kisasszony, okleveles munkatanitónő választatott meg.

Itt felemlitendőnek tartjuk, hogy a lefolyt évhez szomoru emlékek is füződnek. Möszl Gusztáv kartársunk október hó 26-tól január 3-dikáig távol volt az iskolától; súlyos betegség vonta őt el kötelmei teljesitésétől. Hogy az iskolai tanitás e miatt nem szünetelt azt Berzeviczy Egyed, cs. kir. kamarás urnak köszönhettük. Nevezett főur ugyanis intézetünk iránti jóindulatából megengedte, hogy fia nevelője Wittchen Aladár, okleveles tanitó ur a beteg kollegát helyettesitse. Wittchen ur elismerést érdemlő buzgósággal és szorgalommal járt el a készségesen elvállalt hivatalában.

3) Az intézet könyvtárainak kezelését, gyüjteményeinek és tanszereinek őrzését a tantestület lelkiismeretesen viszi.

A mint sajnálattal kell konstatálnunk, hogy a szép és nagy 630 müből álló tanitói könyvtárunk vajmi csekély szaporodást tüntet fel és teljes hiányában van az ujabb pädagogiai müveknek, ugy örömmel jelentjük, hogy ifjusági könyvtárunk a mult évben 80 — pénzen vett kötettel és 30 ingyenfüzettel gyarapodott. A füzeteket Dr. Verédy Károly kir. tanácsos és tanfelügyelő ur szivességéből kaptuk, a mennyiben ő a nagymélt. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur által kezeihez szolgáltatott „Jó könyvek"-ből a mi iskolánkat is részesitette. Fogadja e helyen is hálás köszönetünket.

Azon 10 frtnyi összeget, melyet egyháztanácsunk évről évre szaklapok tartására utalványozni szokott, ez évben nagyobbrészt az ifjusági könyvtár hátralékainak törlesztésére forditottuk.

4) Azon elvünknek megvalósitása érdekében, mely szerint növendékeink az iskola helyiségeiben való tartózkodásuk ideje alatt sohase legyenek felügyelet nélkül: ugy intézkedtünk, hogy a tanitás kezdete előtt legalább $^1/_4$ órával előbb egyik vagy másik tagja a tantestületnek megjelent, hogy a növendékek gyülekezésénél jelen legyen. A tantestület ezen elhatározázának köszönhető azon örvendetes tény, hogy egyetlen komolyabb fegyelmi ügyünk sem volt, mely eredmény ránk nézve azért is oly örvendetes, mert az intézet a növendékek példás magaviseletére, kivált kedélyüknek vallás-erkölcsi irányban való fejlődésére kiváló sulyt fektet. Csiskó János lelk. ur, hathatósan támogatja az iskolát ebbeli törekvéseiben. Már régebben léptette életbe az u. n. gyermek-istenitiszteleteket. Ezekben az egész tanuló ifjuság a tanitói kar vezetése mellett, a legnagyobb örömmel vesz részt, épülvén és dicsőitvén az Istent énekben, imában és a növendékek felfogásához mért predikáczió meghallgatásában.

5) A tanulók egészségi állapota egészben véve elég kedvező volt és a ragályos gyermekbetegségek, melyek a város egyes részeiben járványos jelleget öltöttek, nálunk csak szórványosan léptek fel. Mind a mellett kénytelenek voltunk mi is a tiszti főorvos azon rendeletének eleget tenni, melylyel a város összes nép- és polgári iskoláit 10 napra bezáratta.

Tanitványaink közt, sajnos! a mult évben két haláleset fordult elő. Meghaltak ugyanis szülőiknek, társaiknak és tanitójuknak mély fájdalmára Klein Ernő és Rohringer Gizela III. osztálybeli növendékek.

Az iskolalátogatás egészen rendes volt; nem igazolt mulasztás egyetlen-egysem fordult elő.

6) A tantervekben előirt tananyagot a mult év leforgása alatt az intézet minden osztályában elvégeztük. Kiváló gondot fordítottunk már a II. osztálytól kezdve a német nyelv tanitására. Egyházunk kivánsága és határozott rendeletére minden osztályban két tantárgy [illegible]et nyelven adatik elő. Ez által azt érjük el, hogy [illegible]dékeink e nyelvet nem csak elméletben, hanem [illegible]tilag is meglehetősen elsajátitják és hogy a III. [illegible] leányosztály a német irodalomból vett szenémetül is olvassa.

[illegible] leányiskolák tanterve a nagymélt. vallásko[illegible]i miniszter úr 1887. évi 29.000 sz. rendeletével [illegible]nyegesen módosittatott. A mi iskolánk a folyó 1887—88-diki tanévben nemcsak hogy figyelembe vette az uj tantervet, hanem a mennyire a combinált osztályrendszer azt engedte, egészen alkalmazkodott ahhoz.

7) Dr. Alexy Lajos iskolai felügyelő úr a tanév folyamán többször látogatta meg az egyes osztályokat és meghallgatván a tanitást, az iskola állapotáról magának teljes meggyőződést szerzett. Iskolánk iránti meleg érdeklődésének, iránt[illegible] való jóakaratának oly számos jelét adta, hogy mi csak hálával emlithetjük fel e tényeket.

Dr. Verédy Károly kir. tanácsos és tanfelügyelő úr a lefolyt tanévben márczius 3. és 4-én szerencséltette az intézetet hetes látogatással, mely alkalommal teljes megelégedésének ismételt kifejezést adott. Észrevételei és kinyilatkoztatásai, melyeket az ő elnöklete alatt tartott értekezleten tett, jegyzőkönyvbe foglaltattak. Kedves kötelességet teljesitünk, midőn neki ezen helyütt is a legszivesebb köszönetünket nyilvánitjuk azon jóindulatáért, melylyel mindenha az intézet tanitói és növendékei iránt viseltetett.

8) Szegényebb gyermekeink a mult évben is részesültek tandij-elengedésben. A Sandvoss-alapból 168 frt 43 kr. utalványoztatott e czélra. Évről-évre szaporodik a szegény tanulók száma; évről-évre több az iskolafentartó egyház kiadása e czimen.

9. Emlékezzetek meg a szegényekről! ezt korán kell a gyermek szivébe bevésnünk, nehogy szükölködő embertársai iránt keményszivü és szivtelen legyen. Iskolánkban alkalma van a növendékseregnek a jótékonyság gyakorlását is megtanulni. Gyermekeink saját elhatározásukból gyüjtöttek a magyarhoni e. e. e. gyámintézet javára 15 frtot és karácsonykor a rozsnyói ev. árvaház segélyezésére 21 frt 27 krt.

Krajczárokból lettek a forintok, a növendékek szivesen adták s dicséretökre válik.

10) Az 1886—87-diki tanév junius 23. és 24-én a szokásos évi zárvizsgálatokkal lelte befejezését. E nyilvános vizsgák egyházi s iskolai előljáróink, a kir. tanfelügyelő ur, valamint növendékeink szülei s számos ügybarát jelenlétében tartattak meg.

Rövid jelentésünket befejezve, Isten oltalmába ajánljuk iskolánkat s szivünk mélyéből kivánjuk, hogy viruljon és gyarapodjék szeretett hazánk és egyházunk javára!

A tantestület.

IX. Az egyház gyásza.

Egyházi életünk m. évi egén egy fekete pont setétlik: egyházi volt másodfelügyelőnk *Hlavács Jenő* halálában. A hosszasan vivódott nemes életszikra junius 2-án aludt ki. Feltüztük templomunkra a szomoru gyászlobogót, s egyházunk 30 éven át volt másod felügyelőjének, a buzgó és szeretett vezérnek ravatalára, az egyház testületileg tette le a hála és tisztelet érzelmeiből font gyászkoszorút.

Jul. 26-án hunyt el *Sichert Sámuelné szül. Weitzenbreyer Zsuzsanna* életének 74. évében, a tevékeny munkás nő, jó anya, vallásos lélek, ki élete közeledő végének érzetében megemlékezett az egyházról, melynek pitvarai oly kedvesek voltak előtte, s az „*orgona alapra*“ 50 frtot adományozott.

Nyugodjanak áldottan, békével!

X. Mozzanatok egyházi életünkből.

Örömmel emlékszünk meg ez évben is arról, a mi lélekemelő, tanúlságos és buzdító.

Május havában bemutatá Maurer Gyula a családi, polgári és egyházi erényeket egyiránt hiven ápoló egyháztanácsos, barátainak, új szerzeményét: a középkülsétányon vásárolt házat, s annak telkén eszközölt új épitését, midőn is a kedélyes vacsora mellett a nap emlékére a jelenvoltak 16 frtot gyüjtöttek az eperjesi tüzkárosultak javára.

Nov. 29-én az egyház tisztviselői és tanácsa képviseletében megjelent Bubics Zsigmond úr, az új kassai püspök Ő Méltósága előtt, midőn is a lelkész következő üdvözlő beszédében bemutatá hódoló tiszteletét.

Méltóságos és Főtisztelendő Püspök úr!

A kassai ág. h. ev. egyház képviseletében jelentünk meg, hogy Méltóságodnak egyházunk őszinte üdvözletét és hódoló tiszteletét bemutassuk.

Méltóságodat az isteni gondviselés magas polczra helyezte, midőn Ő Felsége koronás Királyunk kegyelmes kinevezésével a kassai egyházmegye püspöki székébe hívta el. És Méltóságod ezen fontos állásra kitünő tehetségeket, magas miveltséget, lángoló hazaszeretetet, és a mit legelől kellett volna emlitenem, apostoli buzgóságot hozott magával. Ennélfogva nem egyszerü udvariassági tény vezetett minket ide, hanem azon az emberi természetben gyökeredző sajátszerüség, mely önkénytelenül meghódol a jeles, a nagy, a kiváló előtt.

Mi üdvözöljük Méltóságodban először is az *erős akaratú püspököt*, ki egyházának drága kincsekkel terhelt hajóját bölcsen fogja kormányozni; de üdvözöljük Méltóságodban a *felvilágosodott főpapot* is, ki egyházán kivül elismeri a többi törvényesen bevett egyházaknak is a jogosultságát, s úgy tekinti azokat mint egy, s ugyanazon fának több, bár különböző, de nem ellentétes irányban haladó ágait, melyeknek mindenike égfelé tör, s mindenike egy, s ugyanazon talajba bocsátja gyökérszálait; üdvözöljük Méltóságodban a *nagy tudőst*, kinek fennkölt lelke az igazságot szomjuhozván, azt keresi és nagyrabecsüli, bármi téren, bármi alakban felfeltalálja azt, s lelke világával mint szövétnekkel világol százaknak, ezereknek; és üdvözöljük Méltóságodban, a *nemes keblü embert* és *lelkes honpolgárt*, kinek szive lángol minden jó ügyért, s a haza szolgálatában semmi áldozattól vissza nem riad.

Midőn tehát Méltóságod ezen kiváló tulajdonai előtt önkénytelenül tiszteletteljesen meghódolnánk, kivánjuk, hogy az isteni gondviselés kitünő és fontos állásán törhetlen erőben az emberi élet legvégsőbb határáig tartsa meg. S azzal magunkat nagybecsü figyelmébe ajánljuk.

Dec. 11-én örömünnepet szentelt Abauj-Tornamegye és Kassa sz. kir. város törvényhatósága Méltóságos Darvas Imre úrnak főispánságának 10 éves emlékére, a midőn is egyházunk testületileg üdvözlé a jubilánst.

Dec. 17-én szentelt a miskolczi ev. egyház örömünnepet az érdemnek, a közjora irányzott munkásságnak, az isten országát lelkesen épitő szolgálatnak, Nagyt. Zelenka Pál úr lelkészségének 25 éves fordulója alkalmából, a midőn is egyházunk lelkésze tartotta az ünnepi egyházi szónoklatot.

XI. Egy kiszakitott lap magyarhoni prot. egyházunk multjá[ból]

A hitviták, melyek hazánkban a protestantismust két pártra tépték szét, a XVI. század közepén vették kezdetöket. A higgadtabbak és bölcsebbek már akkor is érezték, s előre látták ama nagy kárt, mely e szakadásból a protestantismusra szükségképen háramlani fog. Ezt kikerülendő, nem szüntek meg kisérleteket tenni, a két pártnak összeegyeztetésére, kibékitésére. Ily utolsó kisérletnek tekintendő az 1591-ben Csepregen tartott egyházi gyülés, mely azon czélból hivatott össze, hogy a Kálvin és Luther hivei között egyezség hozassék létre. E gyülésen a lutheri irányt Scultéty, a kalvini irányt Böithe képviselte, s miután egysem tágitott a maga nézetétől, boszankodással és eredmenytelenül váltak el egymástól.

Ezen korszakra vonatkozik ama „kiszakitott lap magyarhoni prot. egyházunk multjából," melyet itt közleni akarok. Az adatokat azon könyvből sajátkezüleg irtam le, melynek egyetlen egy példánya létezik már csak, s a mely a helybeli püspöki könyvtárban őriztetik. E könyv 1596-ban nyomatott Kereszturott Maulius János által. E könyv bevezetésében az A. és B. iven a lutheri irány hivei apológiát irnak az Augustana Confessio mellett és polemiát folytatnak Böithe ellen. A könyv főbb tartalma a következő:

Czime:

Svmmaia.

Azoknak az Articvlosoknak kikre vlvetekeodések tamadtanak az Augustana Confessioban való tanettok között és akkik ez keovetkeozendeo irasban (mely az egygyessegnek könivebül Magyar nielven irattatott) Isten igeienek tanettasa zerent és az hütnek egienlő foliasa zerint Isteni felelemmel megmagyaraztattanak.

Ecclesiastici 4.

Mind halalig viaskodgyal az igassagert, és az Isten meggyőzi erted a the ellensegidet.

Anno M. D. XCVIII.

Az A. és B. iven:

Minden tisztességes és istenfélő rendeknek, kik egész Magyarországban és kiváltképen Sopron, Vasvár és Zala vármegyében vagynak.

Visszavonás támadott . . . az hit dolgában és ez veszedelmes visszavonás, utalatos szitkokat és nyelvvel való emberöldökléseket is szörzött irás által némely személyektől, kikről következendőképen emlékezünk.

Ez visszavonásnak és abból következett szitkoknak sokan azt tartják, hogy mi legyünk okai, sokan az pápistaságnak nevével is terhelnek bennünket . . . De hogy mind ez világ előtt megtessék, hogy hamis legyen az igazság nem barátinak ilyen felőlünk való értelmök, im mi istenlelkének segitségéből megirjuk ez jelen valóirásunkban rövideden, de igazán az isten anyaszentegyházának historiáját, hogy ebből eszökbe vegyék mindenek, kik szakadtanak legyen el attól az igaz tudománytól, kik az felséges isten itt az mi édes hazánkban az papistaságnak setétsége után kinyilatkoztatott, és kik legyenek az felül megnevezett visszavonásnak is okai.

A pokolbeli ördög az igazságnak ellenséget támasztott: mert föltámasztotta az evanginm hirdető Luther Márton ellen az barátokat és az római körösztyénségnek minden támogatóit; ezek mellett Carolostadiust, Zvingliust, Oecolampadiust és egyebeket. . . . Itt az mi hazánkban is akkorbeli körösztyén tanitók 242
hogy egy bizonyos megirattatott vallást kö 6
Ennek pedig az vallásnak örizésére s az 2
szentegyháznak igazgatására választottak su . . 22ensről amaz tudós és istenfélő Zegedi Márton predikátort. . . Ennek az árnyék világból való kimulása után, mért hogy az anya szentegyház olyan előljáró nélkül nem lehetett, is meg idejére és tudományára nézvén választatott Böithe István prédikátor, ugyanazonképen mint amaz első, hogy semmit az isten igéjéből vettetett az Augustana Confessio szerint való intenitiszteletben meg ne változtatna, hanem maga is a szerint tanitana. Erre az mi közönséges gyülésünkben fogadást is tett Böithe István, de minémü szivvel és lelkiismerettel cselekedte légyen, azt az ő utólsó cselekedeti megjelentik. Mert az Corolostadius dögleletes tudományának hintegetői az ti uraságtok tartományaiba bemászkáltanak és botránkozást szörzettenek.

Ezt látván némelyek, az kikhez tisztök szerint illet, intettek Böithe Istvánt, az előbbi egyezségre; mindazáltal nem cselekedte Böithe István, hanem csak halogatta, hogy ha valamint elmutathatta volna.

Mit kellett tennünk! Azután való gyülésünkben mi is mind isten előtt, mind az ő anyaszentegyháza előtt tudományt tettünk, hogy mivel ügyünkben elhagyott bennünket, mi sem akarjuk ötet superintendensünknek tartani s ezt az ő ránk küldetett káromló levelével indittatván levelünkben neki meg is jelentettük. Mi kik superintendenségének idejében tőle szerelmes atyafiaknak tartattunk, fejenként lopókká, paráznákká, emberöldöklőkké, hittől szakadtakká és mindenféle förtelmes bünökben heverőkké lettünk előtte. Azt kérdjük: Látta e ő nekünk olyan bünökbe való életünket, az minemüket kinyomtatott, tudatlan verseiben álnokul reánk kiáltott? Ha azt mondja, hogy látta, azt kérdjük tőle: Mért nem tartotta meg, superintendensnek tartván magát, amaz bölcs Salamon mondását: *Prov. 25.* v. 9. 10. ?. Ha azt mondja, hogy tiszti kényszeritette ötet erre, noha nem igaz, mert letette már akkor az ő tisztit, mikor azt cselekedte, kérdjük: Mért nem követte az cselekedetiben amaz Krisztus reguláját: *Máté 18. v. 15.*

Ha azt mondja, hogy ő nem látta azokat, az kiket reánk kiáltott (a minthogy nem is látta), hanem csak hallotta, azt kérdjük tőle, micsoda embertől hallotta? Olytól-e, kinek szava hihető vagy pedig csak valami csélcsap embertől? Ha azt mondja, hogy szava meghihető embertől hallotta, azt feleljük, hogy nem igazat mond, mert azt mondja Salamon: *Prov: 13. v 5.* Ha pedig hazug és csalárd embertől mondja, hogy hallotta, elhisszük sőt magunk is valljuk, mert Salamon is velünk tartja: *Prov. 14. v. 5. és 17 v. 4.*

Hát gonosz és csalárdember Böithe István, sőt még emberiséges emberek előtt is utálatossá lett az, mint Salamon irja *Prov. 24.* Ebből fejtse ki ha lehet magát Böithe István.

Is meg azt kérdjük tőle: Mért cselekedte ez utálatos szitkoknak reánk kiáltását? Nem reméljük, hogy azt mondja, hogy haragjából és reánk való boszankodásából cselekedte volna; de ha azt mondja, tudja mit mond Krisztus *Mat. 5.* Ha pedig forditja szavat, s azt kezdi mondani, hogy azért cselekedte, mert igazak, ki-

zólt és mert gyűlöli a mi tisztátalanságunkat, is-
el bizonyitunk, hogy hazud . . . . Ebből is lássa,
fejtözhetik ki, mert bizony feje fölött az sulyok,
rt nem érzi . . . . Mi bátran képmutatónak merjük
ithe Istvánt mondani. Mert az ő, magafelől való ité-
ét cselekedete hamis . . a: bár többről ne, hanem csak
gény Kálmán d . ák dolgáról (kit kezével ölt meg) gon-
kodjék is, szem letet talál Böithe István az maga háza
csak gy özze söpörni, gerendát talál az maga-
s, csak vethesse ki. Kézmutató Böithe, vesd
gerendát az tennen szemedből stb.
en itéletére hagyjuk mi Böithe István csele-
noha mind ezeket méltán és igazán is ugyan
adtatott és kifolyó mértékkel önthetnénk
vissza az ő kebelébe, mind az által nem cselekeszük,
hogy boszúállóknak ne itéltessünk . . .

Immár ti uraságtokra forditjuk szónkat. Es ha ti uraságtok ugyan valóban kivánja meg érteni okát az reánk kiáltatott sok utálatos szitkoknak, sz. Pállal egyetemben azt mondjuk *1. Tim. 4. v. 10.* Sz. Jánosnak amaz irását is példa szerint magunkra alkalmaztatván, a hol azt mondja: Propter quid Cain occidit Abel? Az mi Kainunk is azért üldöz bennünket, mert az ő cselekedeti rakvák álnoksággal, az mi hitünk pedig tudományunk és vallásunk igaz.

Hogy pedig merő igazság legyen az mért mi üldöztetünk az mi következendő vallásunk megjelenti, melyben mind azt megirtuk, mi legyen az mi hitünk, tudományunk és vallásunk azokfelöl az artikulusok felől, kikről vetekedés támadott.

Mi pedig noha gyaláztatunk, noha szidalmaztatunk, üldöztetünk és kergettetünk, mindazáltal elegendőnek tartjuk magunknak az Krisztusnak amaz vigasztalását: *Mat*: 5. v, 11.

Uraságtokat immár istennek ajánlván minden jókat és az igazságban . . állhatatos megmaradást kivánunk uraságtoknak.

Az örök mindenható isten stb.

E könyvnek tartalma a következő:

Előszó: *Minden tisztességes és Istenfélő rendeknek stb.*
Az roevid regularul és formarul, mely zerint köl minden ertelmeknek meg probaltatni es az tamadott veteködeseknek magyaraztatni és chöndezettetni.

I. Az eredendeo bünrül.
II. Az zabad akaratrul.
III. Az Isten eleot való kütbeli igassagrul.
IIII. Az io chielekeodeteokrül.
V. Az Teorvenrül és az Evangeliumról.
VI. Az Teorvennek harmadik Haznarul.
VII. Az Ur Vachoraiarul.
VIII. Az Christvs szemelyerul.
IX: Az Christvsnak pokolra való Zallasarul.
X. Az anyazentegyhazy Rendtartosokrul.
XI. Az Istennek eoreoktul fogvan való elrendeleserül és valaztasarul.
XII. Egyeb eretnekekrül, (anabaptisták, Schvvenkofeldianusok, uy Arriánvsok, uy zentharomsagtagadok,)

Befejezésül: Sequntur Nomina eorum, qui libro Concordiae . . . anno 1596 subscripserunt.
78 aláirás.

Nyomtattatott Kereszturot Maulius Janos altal

Zárszó.

Ez az évkönyv is, mint elődei, arról tanuskodik, hogy egyházunk él, növekszik, halad, ha gőzerővel nem is, de annál biztosabban, kitüzött czélja felé. A czél igaz, még messze van, még sok a teendő. Itt első sorban felemlitendő az **uj iskola felépitése**. Ezzel tartozunk a multnak, a hitbuzgó elődöknek, hogy a mit ők az utódokra hagytanak, s a mi az idők folyamában használhatlanná lön, azt mi újból felemeljük; de tartozunk ezzel a jelennek és a jövőnek, saját gyermekeinknek, hogy az iskolát számukra a tudomány és erkölcs és vallásos istenfélelem méltó csarnokává tegyük. E sz. kötelességtől áthatva a gyülekezet megteremté „az *iskola épitési alap*“-ot; gyarapitsuk azt, hogy az eszme mielőbb testet öltsön.

Ott van másodsorban az **uj orgona** beszerzésének szüksége. Meglevő orgonánk évről évre jobban romlik, s félni lehet, hogy a többszöri javitások daczára is egy napon felmondja nekünk a szolgálatot. Azok, kik a vallásosság sz. ügyét szivükön hordozzák, kik az orgona fontosságát az isteni tiszteletnél ismerik, azok eddigelé is meghozták szives áldozataikat az „*uj orgona alap*“ javára; kivánatos, hogy ezután minél többen, s különösen egyházunk hölgyei és leányai buzogjanak, hogy az uj orgona beszerzésére szükséges tőke előteremtessék.

Ott van még **iskolai alapunk**, mely három év óta nem birja fedezni az iskola évi szükségleteit, s az egyházi pénztárból évenként 400 frtnyi segélyt igényel, hogy a szükségleteknek eleget tehessen. Itt a segitség mulhatatlanúl szükséges, hogy a bevétel és kiadás között az arány helyre állitassék. És én erősen hiszem is, hogy az az egyház, melyet főt. Czékus István püspök úr a körünkben megejtett canonica visitatio után következett, s Lőcsén 1883. évben megtartott kerületi közgyülésen példányképül, másoknak „**minta egyháznak**“nak nevezett és megdicsért, fog is, még pedig a legközelebbi jövőben módokat és eszközöket találni, hogy ezen a bajon is segitve legyen.

S ezzel az isten kegyelme, áldása legyen mindnyájunkon.

Csiskó János.
ev. lelkész.

ságnak,
Nagyt.
alkal-
ün-

242
6
2